

Kies de klassieken!

Onderzoek naar de keuze voor klassieke talen op het Theresialyceum te Tilburg.

Jo-ann de Kort

Onderzoeksverslag van het onderzoek naar de factoren die meespelen in het keuzeproces van leerlingen die kunnen kiezen voor het gymnasium op het Theresialyceum

Academische Opleidingsschool Midden-Brabant

Begeleiders: A.M.L. Aarts en K.R. Leuverink

Schooljaar 2015-2016

Voorwoord

Voor u ligt het onderzoeksverslag van het onderzoek naar de keuzefactoren die meespelen bij de keuze voor het gymnasium op het Theresialyceum. Het afgelopen schooljaar heb ik onderzoek mogen doen voor het Theresialyceum. Het doel van de schoolleiding en van mijzelf was duidelijk: We willen meer leerlingen warm maken voor het gymnasium, ook in de bovenbouw.

Zelf was ik erg benieuwd naar het 'waarom': waarom kiezen leerlingen voor het gymnasium, heeft dit te maken met status, de lessen of met de activiteiten?

Voor mijzelf is het erg leuk en leerzaam geweest om een antwoord op deze vragen te vinden. Eén van mijn persoonlijke doelen bij aanvang van dit onderzoek was om mijn eigen onderzoeksvaardigheden te verbeteren; al tijdens de beginfase van dit onderzoek bleek dat ik dat doel snel zou bereiken!

Het was fijn om met collega-docentonderzoekers te kunnen overleggen en ideeën uit te wisselen. Dat is één van de grote voordelen van de bijeenkomsten van de Academische Opleidingsschool.

Ik wil de respondenten van het Theresialyceum en het Christiaan Huygens College bedanken, omdat zij de tijd hebben genomen om de enquêtes in te vullen. Uiteraard ben ik de schoolleiding van het Theresialyceum en het Christiaan Huygens College dank verschuldigd voor het meedenken en het toestaan van de afname van enquêtes. Ook gaat mijn dank uit naar alle collega's die hebben meegedacht tijdens dit onderzoek en gegevens hebben verstrekt voor dit onderzoek.

In het bijzonder wil ik de begeleiders van dit docentonderzoek, Rian Aarts en Kitty Leuverink, bedanken, omdat ze altijd klaar stonden om vragen te beantwoorden en om tips te geven.

Tilburg, juli 2016

Jo-ann de Kort
j.d.kort[at]theresialyceum.nl

Inhoudsopgave

Samenvatting onderzoeksverslag	5
A. Onderzoeksplan	6
1. Probleem- en vraagstelling	6
<i>a. Aanleiding voor het onderzoek</i>	<i>6</i>
<i>b. Context en relevantie van het onderzoek</i>	<i>6</i>
<i>c. Probleemstelling</i>	<i>7</i>
<i>d. Onderzoeksdoel</i>	<i>8</i>
2. Theoretisch kader	9
3. Onderzoeksmethode	12
<i>a. Instrument</i>	<i>12</i>
<i>b. Procedure</i>	<i>14</i>
<i>c. Respondenten Theresialyceum</i>	<i>15</i>
<i>d. Respondenten andere school</i>	<i>16</i>
<i>e. Data-analyse</i>	<i>17</i>
B. Rapportage van het onderzoek	18
1. Resultaten	18
<i>Deelvraag 1a</i>	<i>18</i>
<i>Deelvraag 1b</i>	<i>20</i>
<i>Deelvraag 2a</i>	<i>21</i>
<i>Deelvraag 2b</i>	<i>22</i>
2. Conclusie	23
<i>Deelvraag 1a</i>	<i>24</i>
<i>Deelvraag 1b</i>	<i>25</i>
<i>Deelvraag 2a</i>	<i>25</i>
<i>Deelvraag 2b</i>	<i>26</i>
<i>Algehele conclusie</i>	<i>26</i>

3. Discussie	27	
<i>Verschillen resultaten: algemeen beeld van Klassieke Talen</i>	<i>27</i>	
<i>Verschillen resultaten: onderbouw</i>	<i>27</i>	
<i>Verschillen resultaten: bovenbouw</i>	<i>28</i>	
<i>Beperkingen van het onderzoek</i>	<i>29</i>	
4. Implicaties van het onderzoek	30	
5. Aanbevelingen	31	
Bibliografie	32	
Bijlagen	33	
<i>Bijlage I</i>	<i>Resultaten stellingen over Klassieke Talen</i>	<i>33</i>
	<i>a. Theresialyceum</i>	<i>33</i>
	<i>b. Andere school</i>	<i>37</i>
<i>Bijlage II</i>	<i>Verschillen Theresialyceum - andere school bij de stellingen over Klassieke Talen</i>	<i>41</i>
<i>Bijlage III</i>	<i>Resultaten open vraag over de keuze voor Latijn en/of Grieks</i>	<i>42</i>
	<i>a. Theresialyceum</i>	<i>42</i>
	<i>b. Andere school</i>	<i>51</i>

Samenvatting onderzoeksverslag

Vanwege teruglopende leerlingenaantallen binnen de bovenbouw van het gymnasium van het Theresialyceum, ben ik op zoek gegaan naar factoren die invloed hebben op het keuzeproces van leerlingen die op onze school kunnen kiezen voor het gymnasium. Door deze factoren helder te maken, kunnen we op onze school werken aan een sterker gymnasium.

Ik heb mijn onderzoek uitgevoerd met behulp van enquêtes. Ik heb één enquête afgenomen op het Theresialyceum en één op een andere school, om te kijken of de factoren die meespelen bij de keuze voor het gymnasium op beide scholen gelijk zijn.

Uit de enquêtes blijkt dat leerlingen op beide scholen voornamelijk kiezen vanwege de uitdaging, hun eigen interesse of vanwege zelfontplooiing. Uit de enquête op het Theresialyceum blijkt dat vrienden en de Romereis een veel kleinere rol spelen bij de keuze voor het gymnasium dan op de andere school.

Een groot deel van mijn onderzoek is beschrijvend, maar er is ook een uitgebreide discussie, waarin de resultaten van beide enquêtes vergeleken zijn.

Tenslotte doe ik in dit onderzoek aanbevelingen om binnen onze school op bepaalde factoren in te spelen, opdat we een groter aantal gymnasiumleerlingen in de bovenbouw krijgen.

A. Onderzoeksplan

1. Probleem- en vraagstelling

a. Aanleiding voor het onderzoek

De aanleiding voor mijn onderzoek wordt gevormd door het probleem (= de kwestie) dat er op dit moment weinig leerlingen na het derde schooljaar Grieks en/of Latijn kiezen in de bovenbouw. Op het Theresialyceum kiezen leerlingen in de loop van het derde leerjaar hun profiel en vakken voor in de bovenbouw. Het is gebleken dat slechts een klein percentage in de bovenbouw van het vwo Latijn en/of Grieks volgt. De afgelopen jaren blijft dat percentage rond de 10%. Welke factoren meespelen bij de keuze van derdeklassers die een klassieke taal volgen om door te gaan met het gymnasium is nog onduidelijk. In de literatuur kan ik weinig vinden over het keuzegedrag van leerlingen die überhaupt voor klassieke talen op de middelbare school kiezen. De schoolleiding van het Theresialyceum wil graag dat meer leerlingen in de bovenbouw voor het gymnasium kiezen. Ook de docenten klassieke talen hopen op een betere instroom van de onder- naar bovenbouw. Omdat de schoolleiding wil weten hoe dat te bewerkstelligen is en wil weten hoe het komt dat leerlingen nu niet voor het gymnasium kiezen in de bovenbouw, ben ik gevraagd hiernaar onderzoek te doen.

b. Context en relevantie van het onderzoek

Dit schooljaar ben ik begonnen als docente klassieke talen aan het Theresialyceum te Tilburg. Het Theresialyceum is een middelbare school met circa 1400 havo- en vwo-leerlingen. De school kenmerkt zich door een driejarige brugperiode: Gedurende de eerste drie leerjaren zitten de leerlingen in gemengde havo/vwo klassen, na het derde leerjaar gaan de leerlingen naar havo-klassen of vwo-klassen. De vakgroep klassieke talen bestaat uit 2 docenten. Op het Theresialyceum worden de vakken Latijn en Grieks vanaf het tweede leerjaar aangeboden. Leerlingen kunnen de vakken aan het einde van het eerste leerjaar kiezen. Na het tweede leerjaar kiezen deze leerlingen of ze in het derde leerjaar wel of niet met Latijn en/of Grieks doorgaan. De onderbouwklassen in leerjaar 2 en 3 zijn vrij groot. In totaal zijn er voor deze twee leerjaren bij Latijn en Grieks vier klassen, met opgeteld circa 120 leerlingen. De leerlingen in de onderbouw volgen Latijn en/of Grieks in clustergroepen, dat wil zeggen dat een klas alleen die samenstelling heeft bij het vak Latijn of Grieks; de gymnasiumleerlingen hebben verschillende mentoren en volgen de rest van de lessen met hun mentorklas. De mentorklasgenoten van de leerlingen uit de tweede en derde klas hebben op het moment van de lessen Latijn en Grieks keuzewerktijd. In deze uren kunnen leerlingen zich specialiseren in vele zaken, begeleidingslessen volgen of gewoon hun huiswerk maken. De school staat bekend om het ruime aanbod voor meerbegaafde leerlingen en biedt verschillende modules aan waarin leerlingen kunnen werken aan de verrijking van hun kennis. In de loop van het derde leerjaar kiezen leerlingen hun profiel en een keuzevak voor in de bovenbouw. In schooljaar 2015-2016 volgen 372 leerlingen het vwo in de bovenbouw. De 42 bovenbouwleerlingen die in dit schooljaar Latijn of Grieks volgen zijn bijna allemaal leerlingen met een bètaprofiel: Slechts vier leerlingen hebben een alfa- of gammaprofiel. De leerlingen worden bij hun profielkeuze op school begeleid door de

decanen en de eigen mentoren. Juist op dit moment kiezen veel leerlingen van het Theresialyceum niet voor de vakken Latijn en/of Grieks.

In de bovenbouw volgde in het schooljaar 2014-2015 afgerond slechts 8% van de vwo-leerlingen in de bovenbouw Latijn en/of Grieks (gymnasium). In Tilburg zijn twee andere scholen die een gymnasiumafdeling hebben, bij deze scholen volgden in datzelfde schooljaar meer dan 20% van de vwo-leerlingen in de bovenbouw het gymnasium (Scholen op de kaart van VO-Raad). In het schooljaar 2015-2016 is het aantal bovenbouwleerlingen in het Theresialyceum dat gymnasium volgt 11%. Bij de andere scholen in Tilburg ligt het aantal weer boven de 20 procent (Scholen op de kaart van VO-Raad).

c. Probleemstelling

Leerlingen van het Theresialyceum die in het tweede en derde leerjaar Grieks en/of Latijn hebben gevolgd stoppen na deze twee jaren vaak met de klassieke talen. In de bovenbouw van het vwo volgt circa 10% het gymnasium. De schoolleiding en de docenten klassieke talen willen dat de instroom van de onder- naar bovenbouw van het gymnasium groter wordt. Een groter aantal gymnasiumleerlingen op het Theresialyceum is een voorwaarde voor een goede toekomst van het gymnasium op de school. Hoe het probleem is ontstaan is onduidelijk, men kan hier over speculeren: Het gymnasium is niet meer van deze tijd, leerlingen vinden de vakken te moeilijk, ze hebben weinig tijd over, ze hebben -in de twee jaar dat ze Latijn en/of Grieks volgden- gezien dat hun klasgenoten veel meer vrije tijd hebben, de decanen en mentoren weten niet wat het gymnasium inhoudt en kunnen geen geïnformeerde adviezen geven, leerlingen zien het nut van de vakken niet, ze worden door hun omgeving afgeraden om de vakken te volgen, ze weten niet wat de vakken in de bovenbouw inhouden et cetera. Om niet bij deze speculaties te blijven, heb ik onderzoek gedaan naar de factoren die een rol spelen bij het keuzeprocess van de leerlingen die kiezen voor het gymnasium op onze school.

d. Onderzoeksdoel.

Dit onderzoek zal leiden tot aanbeveling voor de schoolleiding van het Theresialyceum en de docenten klassieke talen om ervoor te zorgen dat het percentage gymnasiasten in de bovenbouw van het vwo gaat stijgen.

Hiervoor is het beantwoorden van onderstaande onderzoeksvraag belangrijk:

Welke factoren hebben invloed op het keuzeproces van leerlingen die kunnen kiezen voor het gymnasium op het Theresialyceum en hoe kunnen we dit proces beïnvloeden?

De deelvragen die de hoofdvraag helpen te beantwoorden zijn de volgende:

1. Waarom kiezen leerlingen in de onderbouw voor het gymnasium?
 - a. Waarom kiezen leerlingen in de onderbouw van het Theresialyceum voor het gymnasium?
 - b. Waarom kiezen leerlingen in de onderbouw voor het gymnasium op een andere school?
2. Waarom kiezen leerlingen Latijn en/of Grieks in het derde leerjaar ervoor om in de bovenbouw wel of niet op het gymnasium te blijven?
 - a. Waarom kiezen leerlingen Latijn en/of Grieks in het derde leerjaar ervoor om in de bovenbouw wel of niet op het gymnasium van het Theresialyceum te blijven?
 - b. Waarom kiezen leerlingen op een andere school ervoor om in de bovenbouw op het gymnasium te blijven?

Ik ben tot deze vragen gekomen door de literatuurverkenning naar keuzeprocessen van jongeren. Het keuzeproces van jongeren wordt volgens Godschalk (2012) beïnvloed door meerdere factoren: Keuzestrategieën van de ouders en van de kinderen zelf, voorkeursgedrag en sociaal bepaald gedrag (pp. 29-30). Sociale klasse, vooropleiding van de ouders, interesse in het studiegebied, toekomst mogelijkheden en mogelijkheid tot zelfontplooiing zijn volgens Felsö, Leeuwen, & Zijl (2000) factoren die meespelen bij de keuze van een vervolgopleiding (pp. 6-7, 25, 35, 38). In een onderzoek van Louwerenburg (2009) wordt de TKMST havo/vwo Monitor aangehaald: Bij de profielkeuze in het derde leerjaar zouden leerlingen met name beïnvloed worden door interesse voor het profiel, het openhouden van de opties voor vervolgopleidingen en adviezen van docenten en decanen (p. 8). Deze factoren zouden allemaal invloed kunnen hebben op de derdejaars leerlingen van het Theresialyceum die voor een aantal belangrijke keuzes staan: Welk profiel kies ik? Welke keuzevakken kies ik? Kies ik voor het gymnasium of niet?

2. Theoretisch kader

Voor mijn onderzoek bestaat veel literatuur over keuzeprocessen van jongeren. Helaas kon ik in eerste instantie weinig vinden over het keuzeproces aangaande de keuze voor het gymnasium, aangezien dit een uniek schooltype is in Nederland. In andere landen bestaan gymnasia, maar dan zijn niet altijd de vakken Latijn en/of Grieks verplicht. Latijn en Grieks wordt wel gegeven in de ons omringende landen, maar dan maken de leerlingen vaak de keuze al op 11-jarige leeftijd, zonder al te veel kennis over de vakken. Over de keuze van Latijn en Grieks op deze leeftijd kon ik ook niets vinden, dus ik heb me eerst beperkt tot enkele algemene artikelen over keuzeprocessen van jongeren. Later heb ik via de Radboud Docenten Academie een aantal afstudeeropdrachten van afgelopen jaren gekregen, deze heb ik wel kunnen gebruiken bij mijn onderzoek. Binnen dit onderzoek (en in mijn hoofd- en deelvragen) maak ik gebruik van een aantal begrippen. Deze begrippen licht ik daarom eerst toe, met behulp van de literatuur die ik gebruikt heb.

Ik doe onderzoek naar de factoren die het keuzeproces beïnvloeden van leerlingen die op het Theresialyceum voor het gymnasium kunnen kiezen in de bovenbouw. Met het keuzeproces bedoel ik hoe leerlingen een keuze maken: Hoe zij zich oriënteren op het maken van de keuze, of zij daar actief aan werken of niet. Binnen dit keuzeproces zal ik focussen op verschillende factoren: Keuzestrategieën van de ouders en van de kinderen zelf, voorkeursgedrag en sociaal bepaald gedrag (Godschalk, 2012, p. 39-30). Sociale klasse en vooropleiding van de ouders zijn voor mijn onderzoek minder interessant, omdat deze factoren door de school niet te beïnvloeden zijn.

Wel zijn zaken als interesse in het vak, toekomst mogelijkheden, mogelijkheid tot zelfontplooiing en adviezen van derden mogelijke beïnvloedbare factoren.

Als ik spreek over keuzestrategieën, dan bedoel ik twee keuzestrategieën: Satisficing en maximizing. Mensen die streven naar de beste keuze en daarvoor alle mogelijke opties beschouwen worden maximizers genoemd. Maximizers prefereren omkeerbare beslissingen volgens Shiner (2015, pp. 896-903). Een omkeerbare beslissing is de keuze voor het gymnasium in de bovenbouw niet; dit ligt volledig aan het profiel dat leerlingen hebben gekozen en de hoeveelheid keuzevakken (inclusief talen). Satisficers kiezen de optie die 'goed genoeg is' en willen daarmee niet altijd de perfecte rationele keuze maken (Godschalk, 2012, p. 17). Maximizers maken dan wel de meest rationele keuze, omdat zij zoveel opties hebben overwogen zijn dit ook vaak de mensen die het minst gelukkig zijn met hun keuze (Polman, 2012, p. 179).

Binnen deze strategieën moet men, volgens Godschalk (2012) rekening houden met voorkeursgedrag: Het kiezen voor een optie wegens bepaalde belangrijke criteria die de kiezer heeft. Daarnaast zien we ook sociaal bepaald gedrag: Het gedrag dat de omgeving ook vertoont en publiekelijk waarneembaar is. Een keuze kan bijvoorbeeld sociaal bepaald zijn als een leerling deze samen met klasgenoten maakt (p. 20).

Bij een keuzeproces moet men niet alleen denken aan op welke manieren de keuzes worden gemaakt, maar moet men ook letten op de keuzecriteria die de leerlingen hebben. Leerlingen die een vak in de bovenbouw kiezen kunnen het vak kiezen omwille van intrinsieke motivatie of extrinsieke motivatie. Goes (2009) over intrinsieke motivatie: "Men is gemotiveerd door de activiteit zelf: Leren om te leren. Met andere woorden: Studeren, het vermeerderen van kennis en verhogen van persoonlijke competentie zijn op zichzelf boeiend en interessant en zijn bedoeld voor verbetering/ontwikkeling van jezelf" (p. 7). Binnen deze vorm van motivatie valt ook te denken aan het feit dat leerlingen een vak kiezen voor de toekomst en de mogelijkheden die het vak in de toekomst biedt. Goes (2009) over extrinsieke motivatie: "Men spreekt van extrinsieke motivatie als leerlingen leren en studeren omdat van deze activiteiten wordt verwacht dat ze leiden tot een aantal positief ingeschatte gevolgen die niet inherent verbonden zijn met het studeren, bijvoorbeeld omdat de leerkracht hier positief op reageert" (p. 7). De laatste vorm van motivatie zie ik wel eens terug bij de leerlingen die in de tweede klas –niet helemaal vrijwillig– hebben gekozen voor Latijn en Grieks. Na mijn vraag waarom ze de vakken hadden gekozen stak meer dan de helft van de klas een hand op: Zij hebben het vak gekozen omdat hun ouders het hebben aangeraden, niet omdat ze zelf veel interesse hebben in de Griekse en Latijnse taal en cultuur. Dit punt leidt meteen tot het kernbegrip 'adviezen van derden': Dit begrip moet worden meegenomen in het onderzoek, aangezien jongeren zelden een keuze maken zonder adviezen van mentoren, decanen, vakdocenten en ouders. In de derde klas wordt immers op de meeste scholen in Nederland, zo ook op het Theresialyceum, volop gewerkt aan de profielkeuze voor in de bovenbouw. Leerlingen worden hierbij geholpen door mentoren en decanen op school, maar ook vakdocenten geven adviezen over het wel of niet volgen van hun vak in de bovenbouw. Uit een onderzoek naar de keuze voor een natuurprofiel uitgevoerd door ITS Nijmegen (2009) blijkt "dat de profieladviezen van de ouders het sterkst samenhangen met de uiteindelijke profielkeuze, sterker dan de profieladviezen van de school en van vrienden/vriendinnen" (Langen & Vierke, 2009, p. 45).

Er is al op meer scholen onderzoek gedaan naar de keuze voor het gymnasium in de bovenbouw. Ik heb drie onderzoeken uit Nijmegen gekregen, deze onderzoeken bieden verschillende inzichten.

In *Grieks of Latijn in de bovenbouw. Waarom en hoe kiest 3 gym?* van Annelies Koolen (2008) wordt de conclusie getrokken dat de leerlingen van het Christiaan Huygens College die zij geënquêteerd heeft, vaak kiezen voor het gymnasium in de bovenbouw vanwege hun vervolgstudie en dat vriendschappen een minder belangrijke rol spelen. Voor de leerlingen maakt de gebruikte methode en de voorlichting niet uit bij de keuze voor het gymnasium in de bovenbouw, maar onvrede met de docent wel (p. 12-14).

In *De keuze van Grieks en Latijn in de bovenbouw* van Marlies Moust (2005) wordt de conclusie getrokken dat leerlingen kiezen voor Grieks en Latijn in de bovenbouw mede door het feit dat ze goed in het vak zijn, dat ze het vak leuk vinden en door de docent(e). Ook de mogelijkheid om naar Rome te gaan en het feit dat het bijdraagt aan hun ontwikkeling zou meespelen. Ouders en vrienden spelen helemaal niet mee voor de meeste leerlingen van het Titus Brandsma Lyceum te Oss. De keuze om te stoppen had te maken met het feit dat leerlingen vinden dat het vak te veel tijd kost, niet leuk is of te moeilijk is (p. 32-33).

In "*Hebben ze wel enig idee waarom ze überhaupt kiezen??*" concludeert M. Smits (2008) dat de leerlingen van het Jacob-Roelandslyceum Grieks vooral kiezen omdat ze het vak leuk vinden. Latijn wordt gekozen vanwege de status van het gymnasiumdiploma en de vervolgopleiding. Het vergroten van de algemene ontwikkeling was ook voor deze leerlingen een belangrijke motief om te kiezen voor Latijn. De buitenlandse excursie wordt ook genoemd, als een factor die een rol heeft gespeeld bij de keuze voor Latijn. In de top-3 van invloedsfactoren worden in dit onderzoek zelden ouders, docenten of vrienden genoemd. Ook andere factoren als het lesmateriaal en de buitenlandse excursie zou slechts op de achtergrond een rol spelen (p.36-37).

Al deze onderzoeken concluderen dat vrienden geen belangrijke rol spelen bij de keuze voor het gymnasium in de bovenbouw. Bij twee onderzoeksverslagen blijkt de docent wel een rol te spelen, maar in één van de onderzoeksverslagen wordt expliciet vermeld dat de docenten slechts op de achtergrond een rol spelen. Moust (2005) en Smits (2008) hebben ook de rol van ouders onderzocht en concluderen allebei dat ouders nauwelijks een rol spelen bij de keuze voor Latijn en/of Grieks.

3. Onderzoeksmethode

a. Instrument

Om de deelvragen te beantwoorden heb ik een enquête gemaakt en afgenomen via *Qualtrics*. De enquête bevat zowel open vragen als schaalvragen. Hiervoor heb ik gekozen zodat leerlingen eerst zelf kunnen aangeven waarom ze gekozen hebben voor Latijn en /of Grieks, daarna schaalden ze bij bepaalde factoren zelf in hoeverre die hebben meegespeeld bij de keuze. Vooraf heb ik gekeken welke factoren beïnvloedbaar zijn, met het oog op de aanbevelingen die volgen uit dit onderzoek. Ik heb de leerlingen daarom ook gevraagd om deze beïnvloedbare factoren in te schalen.

Om deelvraag 1a te beantwoorden heb ik bij de leerlingen van het Theresialyceum die in de onderbouw van Latijn en/of Grieks volgen of gevolgd hebben, een enquête afgenomen.

Om deelvraag 2a te beantwoorden zijn ook de bovenbouwleerlingen van het Theresialyceum bevraagd met behulp van een enquête. De enquêtes heb ik gecombineerd, zodat met één digitale enquête alle leerlingen bevraagd kunnen worden.

Opbouw enquête

De enquête begon met de vraag of de leerling Latijn en/of Grieks volgt of gevolgd heeft, omdat alleen deze personen de enquête verder moesten invullen. Daarna volgden algemene vragen over het geslacht, leerjaar, eventuele profielkeuze. Vervolgens moesten de respondenten stellingen met een vierpuntsschaal inschalen.

De stellingen gingen over het vak Latijn en over het vak Grieks: Het vak Latijn is nuttig, het vak Latijn is interessant, het vak Latijn is leuk.

Vervolgens moesten de respondenten bepalen of hun ouders het vak Latijn en het vak Grieks nuttig vinden en of ze de vakken interessant vinden. Ditzelfde werd gevraagd over mentoren en andere docenten. Deze stellingen heb ik gemaakt, omdat ik benieuwd was naar het algemene beeld dat de leerlingen hebben over de vakken Grieks en Latijn. Dat beeld is namelijk ook beïnvloedbaar, dus belangrijk voor mijn onderzoek.

De leerlingen kregen daarnaast een open vraag te zien. Ze moesten aanvullen waarom ze Latijn en/of Grieks hadden gekozen. Daarna kregen ze pas stellingen te zien met de factoren die mee kunnen spelen bij hun keuze. Leerlingen geven hun eigen voornaamste reden meestal in het open antwoord, de andere mogelijke redenen hebben ze later pas gezien en hebben hen op deze manier niet beïnvloed bij de open vraag.

Bij het maken van de stellingen heb ik gebruik gemaakt van verschillende onderzoeken. De vraag over het lesmateriaal heb ik gebruikt uit het onderzoek A. Koolen (2008). In het praktijkonderzoek *De keuze van Grieks en Latijn in de bovenbouw* van M. Moust (2005), staan veel stellingen over waarom leerlingen niet voor Latijn en Grieks kiezen. Een paar van de stellingen die Moust gebruikt bij de keuze voor de vakken Grieks en/of Latijn: "ik ben er goed in", "de docent(e)", "ik moet het van mijn ouders volgen". Een aantal deze stellingen heb ik, soms in aangepaste vorm, gebruikt voor mijn enquête. Moust gebruikt een schaal van vijf punten bij deze stellingen. Zelf heb ik gekozen een vierpuntsschaal, aangezien ik geen neutrale optie wilde. Leerlingen kiezen vaak voor de veilige optie, nu werden ze gedwongen meer na te denken over hun eigen mening. Leerlingen konden aangeven of ze het *helemaal oneens*, *een beetje oneens*, *een beetje eens* of *helemaal eens* waren met de stelling (zie figuur 1).

	Helemaal oneens (1)	Beetje oneens (2)	Beetje eens (3)	Helemaal eens (4)
De vakken bieden me uitdaging (2)	☐	☐	☐	☐
De vakken dragen bij aan mijn ontwikkeling (3)	☐	☐	☐	☐

Figuur 1

Ik heb één keer een vijfpuntsschaal gebruikt bij de stellingen over het eerste keuzemoment. Het is mogelijk dat leerlingen niet bekend waren met bepaalde dingen, voor hen was de optie *niet van toepassing* bedoeld.

Ik heb alle stellingen in een bewuste volgorde gezet: Van intrinsieke motivatie tot extrinsieke motivatie. Met de stellingen beantwoorden leerlingen in hoeverre ze voor het gymnasium hebben gekozen omdat ze het vak leuk vonden, omdat ze een uitdaging zochten, omdat het zou helpen bij hun ontwikkeling of vervolgopleiding, omdat ze het boek of de docent leuk vonden, omdat ze zich hebben laten leiden door vrienden, ouders, vakdocenten, mentoren of door de beloning met een gymnasiumcertificaat of de deelname aan een Romereis. De leerlingen hebben allemaal een enquête ingevuld op basis van hun eerder ingevulde vragen. Als ze na het tweede jaar gestopt waren, hebben ze alleen stellingen ingeschaald over het kiezen van Latijn en Grieks in de tweede klas en een lijst met stellingen over het stoppen met het gymnasium na de tweede klas.

Leerlingen die na het derde jaar gestopt zijn met Latijn en Grieks, hebben drie lijsten met stellingen gezien: Allereerst over de keuze voor het gymnasium in het tweede jaar, daarna over de keuze voor het gymnasium in het derde jaar en tenslotte een lijst met stellingen over de redenen om te stoppen met het gymnasium na het derde jaar. Het programma *Qualtrics* loodste elke leerling automatisch naar de juiste vragen en stellingen, mits de leerling aan het begin van de enquête op een goede manier de algemene gegevens had ingevuld.

Naast deze stellingen heb ik ook gevraagd of er voorlichting is geweest in de derde klas, aangezien voorlichting mogelijk ook een rol heeft gespeeld bij de keuze voor Latijn en/of Grieks in bovenbouw. Leerlingen moesten hun antwoord op deze vraag beargumenteren om verder te kunnen met de vragenlijst.

b. Procedure

Ik heb de enquête twee keer gemaakt, aangezien na de eerste afname onder 60 leerlingen bleek dat het downloaden van de data zorgde voor iets onverwachts: Eén vraag bleek in de data dubbel te staan, maar de resultaten bij de vragen bleken enorm te verschillen (bij de ene vraag zou een leerling het helemaal oneens te zijn met de stelling, bij de andere helemaal eens). De leerlingen vertelden dat ze zelf niet tweemaal dezelfde stelling hadden gezien, maar de stelling die ervoor in de plaats was gekomen. Het lijkt erop dat er ergens een schrijffout in het programma bestond. Daarop heb ik besloten om de vragenlijst opnieuw te maken, maar zonder deze bug in het programma. Het kan dus zijn dat sommige leerlingen al door de eerste enquête op ideeën zijn gebracht en bij de tweede enquête andere antwoorden hebben geformuleerd. De eerste keer hebben de leerlingen van het Theresialyceum de enquête in kunnen vullen in een computerlokaal op school, tijdens een les Latijn of Grieks. Ze zaten toen in hun gymnasiumklas bij elkaar in één lokaal. De tweede keer hebben de leerlingen een link naar de enquête toegestuurd gekregen, daardoor hebben ze zelf kunnen beslissen of en wanneer ze de enquête invulden. De leerlingen van de andere school hebben de enquête maar één keer gezien en kunnen invullen. Ook deze leerlingen hebben de link toegestuurd gekregen en hebben vrijwillig meegedaan aan de enquête.

c. Respondenten Theresialyceum

208 leerlingen van het Theresialyceum hebben de enquête volledig ingevuld.

97 respondenten volgen Latijn en/of Grieks, of hebben Latijn en/of Grieks gevolgd. Deze 97 respondenten zijn belangrijk voor het onderzoek. Met behulp van de data van deze respondenten heb ik conclusies getrokken.

Van de 97 respondenten zijn er mogelijk 2 respondenten die de eerste vragen van de enquête niet juist hebben ingevuld: Ik kan uit de antwoorden op de open vragen opmaken dat zijn geen Latijn en/of Grieks hebben gevolgd op het Theresialyceum. Zij zijn gestopt met Latijn en/of Grieks na het eerste leerjaar, terwijl er op het Theresialyceum geen Latijn en/of Grieks in het eerste leerjaar wordt aangeboden. Deze respondenten hebben mogelijk daarom op de stellingen die te maken hebben met hun keuze voor Latijn en Grieks in het tweede leerjaar, op één vraag na 'niet van toepassing' geantwoord. In tabel 1 staan enkele gegevens van de respondenten met betrekking tot geslacht, schooljaar en het wel of niet volgen van Latijn en Grieks.

Gegevens van de 97 respondenten van het Theresialyceum	aantal van de respondenten
geslacht: meisje	62
geslacht: jongen	35
zit in klas 2	28
zit in klas 3	12
zit in klas 4	21
zit in klas 5	18
zit in klas 6	18
heeft een bètaprofiel	41
heeft een alfa- of gammaprofiel	16
gestopt met Latijn en Grieks	42
gestopt met Latijn en Grieks na klas 2	13
gestopt met Latijn en Grieks na klas 3	23
gestopt met Latijn en Grieks: anders	6
volgt dit schooljaar Latijn en/of Grieks	55
volgt dit schooljaar Latijn en/of Grieks in de bovenbouw	20
en heeft een bètaprofiel	19
en heeft een alfa- of gammaprofiel	1
en heeft IKC gevolgd in klas 1	16

Tabel 1

d. Respondenten andere school

Om een overzicht te krijgen waarom leerlingen op andere scholen kiezen voor het gymnasium heb ik ook op een andere school een enquête afgenomen. Deze enquête helpt bij het beantwoorden van deelvraag 1b en 2b. Ik heb meerdere scholen benaderd, maar de enquêtes die ik voor deze scholen had gemaakt, zijn slechts op één school ingevuld, ondanks meerdere positieve reacties op mijn vraag of ik digitaal enquêtes mocht afnemen. Ik heb de enquête afgenomen op een locatie van een scholengroep uit Eindhoven: Een havo-vwo-school met ongeveer 1100 leerlingen. De keuze om het Christiaan Huygens College te benaderen lag voor de hand, omdat ik daar zelf ook lesgeef. Ik heb de leerlingen uit vier vwo digitaal benaderd, omdat zij het keuzeproces net achter zich hebben. Op deze school volgt 29% van de leerlingen in het schooljaar 2015-2016 het gymnasium in de bovenbouw (Scholen op de kaart van VO-Raad). De school biedt vanaf het eerste leerjaar een gymnasiumrichting, met over de hele linie zwaardere of meer verdiepende vakken. De leerlingen mogen in klas 1 tot en met 3 niet stoppen met Latijn en / of Grieks, tenzij het echt te zwaar voor ze blijkt. Deze leerlingen hebben dus alleen voor de eerste klas en na de derde klas een keuzemoment.

Gegevens van de 21 respondenten uit de vierde klas van de school uit Eindhoven	aantal van de respondenten
geslacht: meisje	17
geslacht: jongen	4
heeft een bètaprofiel	15
heeft een alfa- of gammaprofiel	6
volgt dit schooljaar Latijn en/of Grieks	18
gestopt met Latijn en Grieks	3
gestopt met Latijn en Grieks in klas 1,2 of 3	3
gestopt met Latijn en Grieks na klas 3	0

Tabel 2

e. Data-analyse

Al deze data heb ik geanalyseerd: *Qualtrics*, het programma waarin de enquête staat, maakt Excel bestanden aan met alle gegevens. Aan mij was het dan de taak om deze gegevens overzichtelijk te maken, daarvoor heb ik tabellen en diagrammen gebruikt. Ik heb gekozen om percentages te gebruiken als ik de data van beide scholen in de discussie vergeleken heb. Als dat niet het geval was en het aantal respondenten voor een bepaald onderdeel klein bleek, dan heb ik het over de aantallen, niet over de percentages. In de tabellen is dit duidelijk gemaakt, bij de diagrammen staan zowel de percentages als de werkelijke aantallen.

De reacties op de open vragen heb gecategoriseerd. Alle antwoorden van dezelfde strekking hebben dezelfde kleur gekregen, zodat duidelijk werd welk antwoord (niet) overheerst. Daarnaast heb ik voor de discussie de antwoorden van de enquête die ik op de andere school heb afgenomen, vergeleken met de antwoorden van de enquête die op het Theresialyceum is afgenomen. Aangezien ik aanbevelingen doe om de doorstroming van de gymnasiumleerlingen naar de bovenbouw te vergroten, is het verstandig te kijken op welke punten het Theresialyceum minder goed scoort dan de andere school, die een groter percentage gymnasiumleerlingen in de bovenbouw heeft.

B. Rapportage van het onderzoek

1. Resultaten

Deelvraag 1 *Waarom kiezen leerlingen in de onderbouw voor het gymnasium?*

a. Het Theresialyceum

Eerste keuzemoment in de onderbouw.

Er zijn meerdere zaken die meespelen om in het tweede leerjaar Latijn en Grieks te volgen. In de enquête werd dit onder andere bevraagd door middel van een open vraag in de enquête: *Waarom leerlingen hebben gekozen voor het gymnasium in de tweede klas.* Er kwam vooral naar voren dat de leerlingen het gymnasium hebben gekozen omdat ze de vakken Latijn en Grieks leuk of interessant vonden (zie tabel 3). De resultaten heb ik opgenomen in een tabel, maar niet alle antwoorden waren te categoriseren (reacties als: "omdat het kan"). Bij invloed van derden heb ik zowel het aanraden door anderen, als het feit dat mensen in de omgeving Latijn en/of Grieks volgen of hebben gevolgd.

Antwoord open vraag	percentage respondenten dat o.a. deze reden noemt.
de vakken zijn leuk of interessant	56%
de vakken bieden een uitdaging	26%
het was handig voor de toekomst	32%
in de eerste klas IKC gevolgd	7%
het gymnasium als doel	7%
invloed van derden	16%

Tabel 3

Bij de schaalvragen, waar de respondenten moesten aangeven in hoeverre ze het eens waren met verschillende stellingen, kwamen deze zaken nog duidelijker naar voren (zie tabel 6).

De volgende stellingen hebben de vijf hoogste percentages: 1. de vakken leken me leuk, 2. de vakken bieden me uitdaging, 3. de vakken dragen bij aan mijn ontwikkeling, 4. de vakken zijn handig voor een vervolgopleiding, 5. mijn ouders hebben me de vakken aangeraden.

Dat ouders veel invloed hebben, was te verwachten: In de stellingen over de vakken Latijn en Grieks, waren de ouders van de leerlingen van het Theresialyceum - volgens de respondenten zelf - het vooral eens over het nut van Latijn en Grieks en of de vakken interessant zijn. Zie Bijlage I.a.

Wat opvalt is dat voor 51% van de respondenten het krijgen van een gymnasiumcertificaat heeft meegespeeld bij de keuze.

De invloed van de mentor is kleiner (40%), maar hier blijkt ook dat 21% van de respondenten "niet van toepassing" heeft aangevinkt. Wat kan betekenen dat de mentor de vakken niet heeft aangeraden.

Het lesmateriaal, de docent en het feit dat vrienden de vakken kiezen speelt volgens deze respondenten minder mee bij de keuze (<32%).

Tweede keuzemoment in de onderbouw.

Na het tweede leerjaar kunnen de leerlingen van het Theresialyceum kiezen of ze in het derde leerjaar doorgaan met Latijn en/of Grieks.

De top-5 van de factoren die de keuze van de 13 respondenten van het Theresialyceum die na het tweede jaar gestopt zijn met Latijn en Grieks (zie tabel 4): 1. omdat het veel tijd kost en omdat ze de docent(e) niet leuk vinden, 3. omdat ze het vak en het lesmateriaal niet leuk vinden en 5. door het feit dat het vak Latijn of Grieks niet nodig is voor een vervolgopleiding en de vrienden minder huiswerk hadden.

Van de 13 respondenten die na het tweede leerjaar met de Klassieke Talen gestopt zijn, hebben er 8 IKC gevolgd in het eerste leerjaar.

13 respondenten: Ik heb na de tweede klas geen Klassieke Taal gekozen, omdat...	aantal "eens"
het me veel tijd kostte	10
mijn vrienden minder huiswerk hadden	8
het te moeilijk was	4
het geen leuk vak was	9
het lesmateriaal (boek) niet leuk was	9
het niet nodig was voor een vervolgopleiding	8
het niet te combineren was met mijn rooster	3
omdat de docent(e) niet leuk was	10
het niet stoer was	1
mijn vrienden het niet kozen	1
mijn docent(e) Latijn/Grieks met het heeft afgeraden	3
mijn ouders me het hebben afgeraden	2
mijn mentor me het heeft afgeraden	3

Tabel 4

32 respondenten hebben Latijn en/of Grieks gekozen in het derde leerjaar op het Theresialyceum.

Hun keuze werd vooral beïnvloed door deze top-5 factoren (zie tabel 5): 1. het feit dat het vak uitdaging zou bieden 1. omdat er een gymnasiumcertificaat te verdienen viel 3. omdat ze het vak leuk vonden, 3. dat het bij zou dragen aan de ontwikkeling, 5. dat ze goed in het vak waren en 5. omdat ouders het hebben aangeraden.

De vervolgopleiding, de docent(e) Latijn/Grieks, de mentor, het lesmateriaal, de mentoren en de vrienden hebben bij de respondenten minder invloed op hun keuze gehad.

32 respondenten: Ik heb ervoor gekozen om Klassieke Talen te volgen in de derde klas, omdat...	aantal "eens"
ik er goed in was	25
ik het vak leuk vond	27
het vak me uitdaging zou bieden	28
het vak bij zou dragen aan mijn ontwikkeling	27
het vak handig zou zijn voor een vervolgopleiding	20
ik het lesmateriaal (boek) leuk vond	12
ik de docent(e) leuk vond	11
mijn vrienden het kozen	2
mijn docent(e) Latijn/Grieks met het vak heeft aangeraden	14
mijn ouders me het vak hebben aangeraden	23
mijn mentor me de vakken heeft aangeraden	12
ik een gymnasiumcertificaat krijg / zou krijgen na de derde klas	28

Tabel 5

b. Andere school

Bij het Christiaan Huygens College is er maar één keuzemoment in de onderbouw: Leerlingen kiezen voor het gymnasium vóór de eerste klas. Tussentijds kunnen leerlingen, over het algemeen, niet stoppen met het gymnasium als hun resultaten voldoende blijven. Bij de open vraag waarom leerlingen het gymnasium gekozen hebben, bleek bij 19 van de 21 open reacties dat de respondenten een extra uitdaging zochten en dat ze er uit wilden halen wat er in zat (zie bijlage III. b.)

Bij de schaalvragen vallen er andere zaken op.

De top 5 van de factoren die hebben meegespeeld in de keuze voor het gymnasium in de eerste klas is als volgt (zie tabel 6): 1. de vakken leken me leuk (95%), 1. de vakken bieden me uitdaging (95%), 3. de vakken dragen bij aan mijn ontwikkeling, 4. de docent(e) leek me leuk, 5. de vakken zijn handig voor een vervolgopleiding.

Meer dan de helft respondenten van het Christiaan Huygens College hebben zich bij de keuze wel (deels) laten leiden door het lesmateriaal, het advies van de basisschool en het advies van de ouders.

Iets minder dan de helft van de respondenten geeft aan dat het feit dat vrienden het gymnasium kozen, bij hun eigen keuze een rol heeft gespeeld. De belofte van een gymnasiumcertificaat heeft het minst meegespeeld bij de keuze. De respondenten van het Christiaan Huygens College hebben één extra stelling gehad in hun enquête: "Het volgende heeft een rol gespeeld voor mijn keuze voor het gymnasium in de eerste klas: Er zouden veel activiteiten zijn op het gymnasium". Hierbij geeft 71% van de respondenten aan dat dit een rol heeft gespeeld bij hun keuze.

Het volgende heeft een rol gespeeld bij mijn keuze voor Klassieke Talen in het tweede leerjaar (Theresialyceum) of Het volgende heeft een rol gespeeld bij mijn keuze voor het gymnasium in de eerste klas (Christiaan Huygens College)	percentage "eens" Theresialyceum	percentage "eens" Christiaan Huygens College
de vakken leken me leuk	91	95
de vakken bieden me uitdaging	88	95
de vakken dragen bij aan mijn ontwikkeling	87	90
de vakken zijn handig voor een vervolgopleiding	71	76
ik krijg/kreeg een gymnasiumcertificaat na de derde klas	51	19
het lesmateriaal (boek) leek me leuk	31	66
de docent(e) leek me leuk	31	80
mijn vrienden kozen de vakken / het gymnasium	19	43
mijn ouders hebben me de vakken aangeraden	67	52
Theresia: mijn mentor heeft me het vak aangeraden CHC: een docent van de basisschool heeft me het gymnasium aangeraden	40	53

Tabel 6

2. Waarom kiezen leerlingen Latijn en/of Grieks in het derde leerjaar ervoor om in de bovenbouw wel of niet op het gymnasium te blijven?

a. Het Theresialyceum

De top-5 van factoren die hebben meegespeeld bij de keuze van 23 respondenten van het Theresialyceum om na de derde klas te stoppen met Latijn en Grieks (zie tabel 7): 1. omdat het veel tijd kostte, 2. omdat het niet nodig was voor een vervolgopleiding, 3. omdat lesmateriaal niet leuk was, 4. omdat het te moeilijk was, 5. omdat het geen leuk vak was. Er is nog één factor met dubbele cijfers en dat is dat de docent(e) niet leuk was.

Eén van deze respondenten heeft bij de open vraag of er voldoende voorlichting was geweest, geantwoord dat hij mogelijk het gymnasium had gekozen, als er betere voorlichting was geweest. 13 van de 43 respondenten die in de bovenbouw voor Latijn en Grieks konden kiezen, vonden dat ze onvoldoende voorlichting hadden gehad. 9 van deze 13 respondenten hebben besloten te stoppen met Latijn en Grieks na de derde klas.

23 respondenten: Ik heb na de derde klas geen Klassieke Taal gekozen, omdat...	aantal "eens"
het me veel tijd kostte	19
mijn vrienden minder huiswerk hadden	4
het te moeilijk was	12
het geen leuk vak was	11
het lesmateriaal (boek) niet leuk was	13
het niet nodig was voor een vervolgopleiding	16
het niet te combineren was met mijn rooster	4
het niet te combineren was met mijn profiel	3
omdat de docent(e) niet leuk was	10
het niet stoer was	2
mijn vrienden het niet kozen	1
mijn docent(e) Latijn/Grieks met het heeft afgeraden	5
mijn ouders me het hebben afgeraden	1
mijn mentor me het heeft afgeraden	2

Tabel 7

Waarom de respondenten van het Theresialyceum door zijn gegaan met Latijn en/of Grieks in de bovenbouw, is vooral beïnvloed door deze top-5 factoren: 1. omdat het vak uitdaging zou bieden, 2. omdat het vak bij zou dragen aan de ontwikkeling, 3. omdat ze het vak leuk vonden en omdat ze goed waren in het vak, 5. omdat het handig zou zijn voor een vervolgopleiding en omdat de docent(e) Latijn/Grieks het heeft aangeraden.

Ouders blijken voor 60% van de respondenten een rol gespeeld te hebben bij de keuze voor Latijn of Grieks in de bovenbouw. Het lesmateriaal, de mentoren, vrienden en de hoe leuk de leerlingen de docent(e) Latijn/Grieks vinden hebben volgens minder dan de helft van de respondenten invloed gehad op hun keuze.

De resultaten van de enquête om te kiezen voor het gymnasium in de bovenbouw van beide scholen staan in tabel 8.

b. Andere school

Er zijn geen respondenten van de andere school die besloten hebben om na de derde klas te stoppen met het gymnasium.

Er is in de derde klas ook voorlichting gegeven over het gymnasium in de bovenbouw. Vijf van de 18 respondenten die in de bovenbouw voor Latijn en Grieks konden kiezen, vonden dat ze onvoldoende voorlichting hadden gehad. Ze gaven bijvoorbeeld aan dat het vervelend was dat ze de methode van de volgende jaren niet konden inzien. Een aantal respondenten vond het wel fijn om van een andere leerling te horen hoe Latijn en Grieks er in de bovenbouw uit zou zien.

Waarom zijn de respondenten van het Christiaan Huygens College dan toch door gegaan met Latijn en/of Grieks in de bovenbouw? Dat is vooral beïnvloed door deze top-5 factoren (zie tabel 8): 1. omdat ze het vak leuk vonden, 1. omdat het vak bij zou dragen aan de ontwikkeling, 3. omdat het vak uitdaging zou bieden, 4. omdat ze graag wilden deelnemen aan de Romereis en 5. omdat ze docent(e) leuk vonden. Het feit dat hun docent het Latijn en/of Grieks heeft aangeraden heeft voor 77% van de respondenten meegespeeld bij hun keuze. Voor 72 % van deze respondenten tellen de factoren dat ze goed waren in het vak en omdat vrienden het vak hebben gekozen, ook mee. Voor 67% van de respondenten speelt de vervolgopleiding een rol bij hun keuze, voor 55% telt het advies van de ouders mee. De mentoren bleken positief over Latijn en Grieks zie bijlage I.b. Het advies van mentoren speelt voor 50% van de respondenten een rol bij de keuze voor het gymnasium in de bovenbouw. In mindere mate hebben leerlingen zich laten beïnvloeden door het lesmateriaal.

ik heb ervoor gekozen Latijn en/of Grieks te volgen in de bovenbouw, omdat	percentage "eens" Theresialyceum	percentage "eens" Christiaan Huygens College
ik er goed in was	75	72
ik het een leuk vak vond	75	94
het vak me uitdaging zou bieden	90	89
het vak bij zou dragen aan mijn ontwikkeling	85	94
het vak handig zou zijn voor een vervolgopleiding	65	67
ik het lesmateriaal (boek) leuk vond	25	44
ik de docent(e) leuk vond	40	78
mijn vrienden het kozen	10	72
mijn docent(e) Latijn/Grieks me het vak heeft aangeraden	65	77
mijn ouders me het vak hebben aangeraden	60	55
mijn mentor me het vak heeft aangeraden	35	50
Theresia: ik voorrang krijg/zou krijgen bij de Romereis CHC: ik graag wilde deelnemen aan de Romereis	10	83

Tabel 8

2. Conclusie

Deelvraag 1 Waarom kiezen leerlingen in de onderbouw voor het gymnasium?

a. Het Theresialyceum

De respondenten van het Theresialyceum lijken niet voor Latijn en Grieks te kiezen uit *sociaal bepaald gedrag*. Slechts zeven respondenten geven aan dat mensen uit hun omgeving Latijn en/ of Grieks hebben gekozen en dat dat een reden was om het zelf ook te kiezen. De meerderheid van de respondenten van het Theresialyceum (nl. 81%) heeft zich niet laten leiden door de keuze van de vrienden. Hieruit blijkt dat *sociaal bepaald gedrag*, zoals beschreven door Godschalk (2012, p. 20), niet meespeelt bij de keuze om het gymnasium te volgen. Echter: De invloed van ouders is nog niet bij deze conclusie betrokken. De ouders spelen namelijk wel mee bij de keuze voor het gymnasium bij 67% van de respondenten. Het *sociaal bepaald gedrag* beperkt zich echter alleen tot de groep van ouders, vrienden spelen bijna niet mee bij de keuze voor het gymnasium. Uiteraard blijft het mogelijk dat zij wel meespelen bij de keuze om het gymnasium niet te volgen.

Voorkeursgedrag lijkt wel te spelen onder de respondenten van het Theresialyceum. Ze kiezen bewust voor het gymnasium vanwege het gymnasiumcertificaat, de uitdaging, hun eigen ontwikkeling, een eventuele vervolgopleiding en omdat de vakken hen leuk lijken. Dat wijst erop dat leerlingen de verschillende mogelijkheden wel degelijk tegen elkaar hebben afgewogen en bepaalde criteria heeft voor de keuze, zoals beschreven door Godschalk (2012, p.20).

In de onderbouw speelt *maximizing* een rol bij de keuze voor het gymnasium: Leerlingen streven naar de beste optie en de keuze voor het gymnasium is een omkeerbare beslissing op het Theresialyceum, dit volgt de theorie van Shiner (2015, pp. 896-903). Een aantal respondenten geeft aan dat ze het "willen proberen", willen "kijken of het leuk was", het vak willen ze "sowieso een jaar gedaan hebben", ze willen de "keuze open houden".

Interesse, het zoeken naar een uitdaging en de mogelijkheid tot zelfontplooiing zijn de grootste factoren die meespelen in de keuze voor Latijn en Grieks in de tweede klas. De leerlingen zijn hierdoor *intrinsiek gemotiveerd* (Goes, 2009, p.7).

Toch werkt de beloning met een gymnasiumcertificaat na de derde klas voor meer dan de helft van de respondenten ook als *extrinsieke motivatie* (Goes, 2009, p. 7).

Adviezen van derden blijken niet altijd invloed te hebben op de keuzes van de respondenten van het Theresialyceum: Ouders hebben voor meer dan de helft van de respondenten invloed op het keuzeprocess. In mindere mate speelt het advies van de mentor een rol bij het keuzeprocess. De derden die het minst meespelen zijn de docenten Klassieke Talen (en de vrienden van de respondenten).

De respondenten van het Theresialyceum laten met de scores onder de 50% duidelijk zien dat de volgende factoren weinig mee hebben gespeeld bij hun keuze: Het lesmateriaal, de docent, vrienden en het advies van de mentor.

b. Andere school

De respondenten van het Christiaan Huygens College lijken hun keuze voor het gymnasium in de onderbouw weloverwogen genomen te hebben, aangezien ze bewust kiezen voor een uitdaging, wat zou wijzen op *voorkeursgedrag*. Het ziet er naar uit dat deze respondenten *maximizers* zijn, omdat ze eruit willen halen wat erin zit. Bij de open vraag bleek dat ze iets extra's willen proberen en het beste uit zichzelf willen halen.

De respondenten zijn vooral *intrinsiek gemotiveerd*: De vakken en het lesmateriaal leken leuk, de vakken zouden uitdaging bieden, bijdragen aan hun eigen ontwikkeling en handig zijn voor een vervolgopleiding.

De invloed van derden was voor deze leerlingen een belangrijke factor: Dat de docent(e) leuk leek heeft voor 80% van de respondenten meegespeeld bij de keuze voor het gymnasium. Het aanraden door een docent van de basisschool en de adviezen van ouders heeft voor meer dan de helft van de respondenten meegespeeld. Voor 43% van de respondenten heeft de keuze van de vrienden meegespeeld. Deze derden spelen dus een kleinere rol dan die leuke, nieuwe docent(e). De beloning met een gymnasiumcertificaat na de derde klas werkt voor deze respondenten vrijwel niet als *extrinsieke motivatie*. Wat wel tot *extrinsieke motivatie* behoort zijn de activiteiten op het gymnasium: 71 % van de respondenten geeft aan dat deze activiteiten een rol hebben gespeeld bij hun keuze voor het gymnasium.

De respondenten van het Christiaan Huygens College hebben alle factoren, -op het gymnasiumcertificaat en de invloed van de vrienden na- een score boven de 50% gegeven.

2. Waarom kiezen leerlingen Latijn en/of Grieks in het derde leerjaar ervoor om in de bovenbouw wel of niet op het gymnasium te blijven?

a. Het Theresialyceum

Bij de keuze om na de derde klas wel of niet door te gaan met Latijn en/of Grieks zijn de leerlingen van het Theresialyceum *maximizers*. De meeste leerlingen stoppen omdat het te veel tijd kost. Dat het volgen van Klassieke Talen niet nodig is voor een vervolgopleiding blijkt voor 70% van de respondenten die stopten met het gymnasium na de derde klas, een beslissende factor bij hun keuze. Ze hebben uitgezocht of het gymnasium nodig is voor hun beoogde studie en zijn tot de conclusie gekomen dat het niet nodig is en dat het gymnasium niet per se de best mogelijke optie is. Het zoeken naar de best mogelijke optie is gedrag voor *maximizers* volgens Shiner (2015, pp. 896-903). De adviezen van derden doen er bij de keuze om te stoppen met het gymnasium na het derde leerjaar niet toe: Slechts 5 van de 23 'stoppers' geeft aan dat het negatieve advies van de vakdocent een rol heeft gespeeld bij de keuze om te stoppen. Wat de adviezen van de mentor en ouders betreft, hebben nog minder respondenten aangegeven dat deze hebben meegespeeld.

Om door te gaan met het gymnasium blijkt dat *intrinsieke motivatie* (Goes, 2009, p. 7) een belangrijke drijfveer is: Interesse, uitdaging, zelfontplooiing en het oog op de toekomst zijn de doorslaggevende factoren. Uit de reacties op de open vragen blijkt dat de respondenten er meestal ook goed over na hebben gedacht, dus hier blijken de leerlingen opnieuw *maximizers*.

Voorkeursgedrag speelt een belangrijke rol: Een aantal respondenten geeft bij de open vraag expliciet aan geen Frans of Duits meer te willen. Er is een duidelijke voorkeur voor Latijn en/of Grieks en voor een uitdaging. Het lesmateriaal heeft weinig invloed op de keuze voor het gymnasium in de bovenbouw.

Als *extrinsieke motivatie* zou de Romereis een rol kunnen spelen, ware het niet dat slechts 10% van de leerlingen heeft aangegeven dat dit een rol gespeeld heeft bij hun keuze.

De invloed van derden beperkt zich tot de vakdocenten (65%) en ouders (60%). De mentor heeft met 35% slechts een kleine rol en vrienden hebben met 10% een nog kleinere rol bij de keuze voor het gymnasium.

De respondenten van het Theresialyceum laten met de scores onder de vijftig en zelfs zestig procent duidelijk zien dat de volgende factoren weinig mee hebben gespeeld bij hun keuze: Het lesmateriaal, de voorrang bij de Romereis, of de docent(e) leuk is, vrienden en het advies van de mentor.

b. Andere school

Er zijn geen respondenten van het Christiaan Huygens College die besloten hebben om na de derde klas te stoppen met het gymnasium.

De respondenten blijken zowel *intrinsiek* als *extrinsiek gemotiveerd* om door te gaan met het gymnasium: De Romereis speelt mee bij hun keuze, maar ook het feit dat ze het vak leuk vinden, een uitdaging zoeken, zichzelf willen ontwikkelen en denken aan de toekomst.

Bij deze leerlingen is dan er eerder sprake van *sociaal bepaald* gedrag dan *voorkeursgedrag*: Ze maken de keuze samen met klasgenoten en laten zich ook leiden door adviezen van vakdocenten, ouders en mentoren. De enige score van invloedsfactoren onder de 50% is het lesmateriaal.

De respondenten zijn *maximizers*, ze kiezen nog steeds voor een omkeerbare optie, maar willen er vooral uithalen wat er in zit. Ze vinden het "zonde om te stoppen."

Deze leerlingen hebben door middel van de enquête duidelijk laten zien dat - op één na - alle factoren een grote rol hebben gespeeld bij hun keuze voor het gymnasium in de bovenbouw.

Algehele conclusie

Uit de enquêtes op beide scholen blijkt het volgende: De respondenten van beide scholen hebben vooral gekozen voor het gymnasium in de bovenbouw vanuit een *intrinsieke motivatie*.

Over het algemeen zijn de respondenten *maximizers*: Ze kiezen weloverwogen voor wat in hun ogen de beste optie is. De factoren die volgens respondenten van beide scholen het meest meespelen bij de keuze voor het gymnasium heeft te maken met interesse voor het vak, het zoeken naar uitdaging en de mogelijkheid tot zelfontplooiing. De respondenten van beide scholen dichten een kleinere rol toe aan het lesmateriaal.

Derden hebben een grote impact op het keuzegedrag van derdeklassers. Vakdocenten en ouders zijn de belangrijkste factoren, dat blijkt uit de enquêtes op beide scholen.

3. Discussie

Verschillen resultaten over het beeld van klassieke talen

Bij de algemene vragen of ouders de vakken Latijn en Grieks nuttig en interessant vinden, scoren de ouders van de respondenten van het Theresialyceum hoger (zie bijlage II).

De mentoren van het Christiaan Huygens College vinden volgens de respondenten Latijn en Grieks nuttiger en interessanter dan de mentoren van het Theresialyceum volgens de respondenten van het Theresialyceum.

De andere docenten van het Theresialyceum zouden, volgens de respondenten, Latijn wel nuttig vinden. De docenten van de andere school vinden Latijn echter interessanter volgens hun respondenten dan de docenten van het Theresialyceum volgens de respondenten van het Theresialyceum. De respondenten van het Christiaan Huygens College geven uiteindelijk op twaalf punten hogere scores met betrekking tot stellingen over het nut en interesse voor de klassieke talen dan de respondenten van het Theresialyceum. De respondenten van het Theresialyceum geven alleen bij de mening van de ouders en drie "nut"-stellingen hogere scores.

Verschillen resultaten met betrekking tot de keuze voor het gymnasium in de onderbouw en mogelijke redenen voor de verschillen

Slechts 19% van de respondenten van het Christiaan Huygens College geeft aan dat het gymnasiumcertificaat een rol heeft gespeeld bij de keuze voor het gymnasium in de onderbouw. Op het Theresialyceum speelt dit voor 51% van de respondenten wel een rol (zie tabel 6). Nog een groot verschil is te zien bij de stelling dat leerlingen hebben gekozen omdat de docent(e) Latijn/Grieks leuk leek: 80 % voor de leerlingen van het Christiaan Huygens College en 31 % voor de leerlingen van het Theresialyceum. 21% van de respondenten van het Theresialyceum heeft bij deze stelling "niet van toepassing" gekozen. Zelfs als deze scores bij elkaar zouden worden opgeteld, dan scoren de docenten van het Christiaan Huygens College aanzienlijk hoger als bepalende factor bij de keuze voor het gymnasium. Het lesmateriaal heeft ook een minder grote rol gespeeld op het Theresialyceum, maar 20% van de leerlingen heeft de optie "niet van toepassing" gekozen. Percentueel geven meer respondenten van het Theresialyceum aan dat de ouders een rol hebben gespeeld bij hun keuze voor het gymnasium in de onderbouw. Zij bleken ook positiever over Latijn en Grieks bij de stellingen over Latijn en Grieks, wat waarschijnlijk een rol heeft gespeeld bij het adviseren van hun kinderen.

Slechts 19% van de respondenten van het Theresialyceum heeft "eens" geantwoord voor het feit dat vrienden de vakken hebben gekozen een rol heeft gespeeld bij hun keuze.

Bij de respondenten van de andere school is dat 43%. 22% van de respondenten van het Theresialyceum hebben de optie "niet van toepassing" gekozen bij deze stelling, wat impliceert dat vrienden de vakken niet hebben gekozen. Anders hadden ze ingevuld dat hun vrienden die wel voor het gymnasium hebben gekozen, geen rol hebben gespeeld bij de keuze. Een mogelijke verklaring voor dit verschil zijn de gymnasiumklassen op het Christiaan Huygens College: Als leerlingen net als hun vrienden kiezen voor het gymnasium, dan is de kans groter om bij elkaar in de klas te komen.

Verschillen resultaten met betrekking tot de keuze voor het gymnasium in de bovenbouw en mogelijke redenen voor de verschillen

72% van de respondenten van het Theresialyceum geeft aan voor het gymnasium gekozen te hebben omdat ze het leuk vonden tegenover 94% van de respondenten van de andere school. Andere redenen hebben bij de respondenten van het Theresialyceum een grotere rol gespeeld, wat het verschil tussen deze percentages kan verklaren. De respondenten van de andere school hebben over de hele linie hoge scores gegeven bij dit onderdeel.

Op het Theresialyceum geven de respondenten aan dat ze het vooral niet eens zijn met de stelling "ik heb het vak gekozen, omdat mijn vrienden het kozen"; slechts 10 procent was het een beetje eens met de stelling. Op het Christiaan Huygens College geeft 72 procent van de respondenten aan beïnvloed te zijn bij de keuze door hun vrienden. Een verklaring hiervoor is dat deze respondenten drie jaar lang in de klas hebben gezeten bij dezelfde leerlingen. Ze hebben waarschijnlijk een hechte vriendschapsband opgebouwd en hebben zich mogelijk qua motivatie en resultaten aan elkaar opgetrokken. Om er dan voor te kiezen om uit de sociale groep te stappen is dat moeilijk. Andersom hebben leerlingen van het Theresialyceum voornamelijk bij mensen in de klas gezeten die geen gymnasium volgen. Hun vrienden zitten waarschijnlijk niet op het gymnasium, omdat zij maar een beperkt aantal uren samen lessen hebben gevolgd. Voor deze respondenten dit de reden geweest zijn dat vrienden geen rol hebben gespeeld bij de keuze.

De rol van de mentoren is op Theresialyceum met een respons van 35%, kleiner dan bij de andere school, waar de helft van de respondenten zegt dat dit een rol heeft gespeeld bij hun keuze. Bij de stellingen over Latijn en Grieks bleek dat de mentoren van de andere school, volgens de respondenten van die school, positiever waren over de vakken.

40 procent van de respondenten van het Theresialyceum geeft aan het eens te zijn met de stelling "ik heb ervoor gekozen om Latijn en/of Grieks te volgen in de bovenbouw, omdat ik de docent(e) leuk vond." 78 procent van de respondenten van de andere school is het eens met dezelfde stelling. Dat kan betekenen dat de leerlingen van het Theresialyceum de docent(e) niet leuk vonden, of dat ze zich niet hebben laten beïnvloeden door hun oordeel van de docent.

Op het Theresialyceum speelt voor een kwart van de respondenten mee dat ze het lesmateriaal leuk vinden, tegenover 44 procent op de andere school. Op beide scholen wordt voor het vak Grieks gebruik gemaakt van de methode *Pallas*. Bij het vak Latijn is er wel een verschil in methodes: *Fortuna* wordt gebruikt op het Theresialyceum en *Disco* op de andere school. *Disco* gebruikt veel mythologische verhalen om te vertalen, terwijl *Fortuna* vooral historiografische teksten in het Latijn bevat. Het kan zijn dat leerlingen dat laatste saai vinden. Het volgende schooljaar worden de lesmethodes op het Theresialyceum vervangen door nieuwere methodes.

Het grootste verschil is te zien bij stelling over de Romereis: Het verschil is 73 procent, 10 procent van de respondenten van het Theresialyceum geeft aan dat de Romereis een rol heeft gespeeld bij hun keuze, tegenover 83 procent van de respondenten van de andere school. Op het Christiaan Huygens College wordt in de vijfde klas 1 extra lesuur per week besteed aan de voorbereiding van de Romereis in dat leerjaar. Alleen de vijfdeklassers die het gymnasium volgen mogen mee naar Rome. Dat is niet het geval op het Theresialyceum, daar staat de inschrijving open voor alle leerlingen van 4-havo en 5-vwo. Mogelijk voelt het voor de leerlingen van de andere school als een bijzondere reis, terwijl het voor de leerlingen van het Theresialyceum één van de vele reizen uit het aanbod is.

Beperkingen van het onderzoek.

De scholen zijn alleen met elkaar te vergelijken qua leerlingenaantallen, speciale programma voor meerbegaafde leerlingen en de samenstelling: Alleen havo-vwo-leerlingen. De scholen verschillen verder erg van elkaar: Op het Theresialyceum is er een driejarige brugperiode, terwijl er op de andere school al vanaf het eerste leerjaar een apart gymnasium aangeboden wordt. Het gymnasium van het Christiaan Huygens College biedt over de hele linie een zwaarder programma om de leerlingen uit te dagen. Op het Theresialyceum zijn er veel modules die leerlingen - tijdens de uren waarop Latijn en Grieks gegeven wordt - kunnen volgen.

Slechts 21 leerlingen van het Christiaan Huygens College hebben de enquête ingevuld. Dit kan ervoor gezorgd hebben dat de gemiddelden afwijken van de werkelijkheid.

De resultaten van dit onderzoek kunnen enigszins beïnvloed zijn door het feit dat sommige leerlingen twee keer de enquête hebben moeten invullen. De eerste enquête zou ze op ideeën gebracht kunnen hebben.

Het is verstandig om het onderzoek, na eventuele aanpassingen die naar aanleiding van dit onderzoeksverslag zijn gedaan, na een paar jaar weer uit te voeren. Dan moet rekening gehouden worden dat de stelling over gymnasiumactiviteiten wel wordt toegevoegd in de enquête voor de leerlingen van het Theresialyceum. Het is voor eventueel toekomstig onderzoek interessant om de ouders, mentoren en docenten zelf over hun beeld van de vakken Latijn en Grieks te bevragen, nu kennen we alleen de perceptie van de respondenten. Om de denkpatronen achter de keuze beter te begrijpen, is het ook verstandig om in een eventueel vervolgonderzoek interviews te houden.

5. Implicaties van het onderzoek

De top-5 van keuzefactoren die volgens de respondenten van het Theresialyceum het minst bij de keuze voor het gymnasium in de onderbouw meespelen zijn:

1. omdat vrienden het gymnasium hebben gekozen
2. omdat het lesmateriaal leuk leek
3. omdat de docent(e) leuk leek
4. omdat de mentor het gymnasium heeft aangeraden
5. omdat ouders of de vakdocent het gymnasium hebben aangeraden (dit is voor de eerste- en tweedeklassers anders)

De top-5 van keuzefactoren die volgens de respondenten van het Theresialyceum het minst bij de keuze voor het gymnasium in de bovenbouw meespelen zijn:

1. omdat je voorrang krijgt bij de Romereis
1. omdat vrienden het gymnasium hebben gekozen
3. omdat het lesmateriaal leuk was
4. omdat de mentor het heeft aangeraden
5. omdat de docent(e) leuk was

De factoren die bij de keuze in de onderbouw en de keuze in de bovenbouw blijkbaar minder meespelen dan op de andere school zijn: de vrienden, de docent, de mentor, het lesmateriaal en de Romereis.

Dit zijn allemaal beïnvloedbare factoren waar voor het Theresialyceum nog iets te bereiken is.

Dit zijn de overlappende factoren die op het Theresialyceum bepalend zijn bij het stoppen van de respondenten na klas 2 en klas 3: omdat het te veel tijd kostte, omdat het niet nodig is voor een vervolgopleiding, omdat het lesmateriaal niet leuk is en omdat het vak niet leuk is.

Aan de vervolgopleiding valt weinig te doen en ook dat leerlingen het vak niet leuk vinden is moeilijk te beïnvloeden. De beïnvloedbare factoren zijn: tijd en het lesmateriaal.

Het algemene beeld over klassieke talen laat op beide scholen zien dat het vak Grieks als minder interessant en nuttig wordt beschouwd dan Latijn.

5. Aanbevelingen

De aanbevelingen draaien om deze factoren: het algemene beeld van de vakken Latijn en Grieks, vrienden, docent, mentor, lesmateriaal Romereis en tijd. De aanbevelingen zijn niet allemaal gebaseerd op de onderzoeksresultaten.

- Allereerst is het van belang voor elke school met een gymnasium om duidelijk in beeld te brengen wat zij verlangt van het gymnasium: welke leerlingen passen binnen het profiel van het gymnasium, hoe krijgt het gymnasium vorm op school etc.
- Het is mogelijk om meer gymnasiumleerlingen in één klas te plaatsen, waardoor vrienden een belangrijker factor worden bij de keuze voor het gymnasium. Nu is de drempel mogelijk te hoog om het gymnasium te kiezen.
- De omgeving kan beïnvloed worden door meer en betere voorlichting, door zowel leerlingen als mentoren als andere docenten. De mentoren kunnen ook voorlichting gebruiken over de vakken Latijn en Grieks, aangezien er nog steeds gedacht wordt dat Latijn nuttiger is dan Grieks en dat het draait om alfavakken.
- Het lesmateriaal wordt komend schooljaar vervangen, dat vergt een andere manier van lesgeven door de docenten klassieke talen. Hopelijk vinden de leerlingen de nieuwe methodes leuker en kunnen de docenten op een meer actieve manier de leerlingen begeleiden in hun leerproces.
- De Romereis wordt op de andere school als *extrinsieke motivatie* een belangrijke factor voor de keuze van het gymnasium genoemd. Dit is een exclusieve gymnasiumreis, dat zou voor het Theresialyceum ook een mogelijkheid zijn. Leerlingen vinden het dan sneller speciaal om op reis te gaan. De reis dient dan ook een educatief doel, het is mogelijk om dit toe te voegen aan het lesprogramma.
- Gebrek aan tijd blijkt een belangrijke factor om te stoppen met het gymnasium. De uren van Latijn en Grieks komen bovenop de andere uren. Op andere scholen, inclusief het Christiaan Huygens College, wordt vaak gekozen om Latijn en Grieks te geven tijdens bijvoorbeeld een les Nederlands, Engels, Frans en Duits. Zodat de rest van de mentorklas gewoon les heeft en extra uitleg kan ontvangen. De meeste gymnasiumleerlingen gaan sneller door de stof, dus deze leerlingen zouden dat aan moeten kunnen. Aan deze leerlingen kun je ook hogere eisen stellen, omdat ze toch al meer uitdaging zoeken. Ze hebben dan het idee dat ze niet veel extra tijd aan Latijn en/of Grieks besteden, omdat hun klasgenoten gewoon les hebben en niet hun huiswerk al af hebben aan het einde van de dag. Dit zorgt er ook voor dat leerlingen die nog meer willen en kunnen kiezen, meer modules naar keuze kunnen volgen.

Bibliografie

- Felsö, F., Van Leeuwen, M., Zijl, M. (2000), *Verkenning van stimulansen voor het keuzegedrag van leerlingen en studenten. In opdracht van het Ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschappen*, Amsterdam: Stichting voor Economisch Onderzoek der Universiteit van Amsterdam.
- Godschalk, M. (2012), *Van het basisonderwijs naar de middelbare school. Een kwantitatief onderzoek naar het schoolkeuzegedrag van leerlingen en hun ouders* (Masterscriptie). Utrecht: Universiteit Utrecht
- Goes, L. (2009), *De invloed van intrinsieke- en extrinsieke motivatie op schoolprestaties* (Thesis), Utrecht: Universiteit Utrecht
- Koolen, A. (2008), *Grieks of Latijn in de bovenbouw. Waarom en hoe kiest 3 gym?* (afstudeeropdracht), Nijmegen: Radboud Universiteit Nijmegen, Instituut voor leraar en school
- Langen, A. van, & Vierke, H. (2009), *Wat bepaalt de keuze voor een natuurprofiel? De invloed van de leerling, de school, de ouders en de peergroup*. Den Haag: Platform Bèta Techniek, 45
- Louwerenburg, B. (2009), *De invloed van de decaan bij (en andere betrokkenen bij profiel- en studiekeuzebegeleiding) en bètastimuleringsprogramma's op de keuze van leerlingen binnen het havo/vwo naar N-profielen en doorstroom naar bètatechnische vervolgopleidingen*, Eindhoven
- Moust, M. (2005), *De keuze van Grieks en Latijn in de bovenbouw* (afstudeeropdracht), Nijmegen: Radboud Universiteit Nijmegen, Instituut voor leraar en school
- Polman, E. (2010), Why are Maximizers Less Happy Than Satisficers? Because They Maximize Positive and Negative Outcomes. in: *Journal of Behavioral Decision Making* vol. 23
- Shiner, R.L. (2015), Maximizers, Satisficers, and Their Satisfaction With and Preferences for Reversible Versus Irreversible Decisions. In: *Social Psychological and Personality Science*, Vol. 6(8) 896-903
- Smits, M. (2008), *"Hebben ze wel enig idee waarom ze überhaupt kiezen??" Door welke factoren laten derdeklassers zich leiden bij hun keuze omtrent de Klassieke Talen rond hun profielkeuze en hoe kijken leerlingen in de vijfde klas terug op de door hen gemaakte beslissing om in de bovenbouw door te gaan op het gymnasium?* (afstudeeropdracht), Nijmegen: Radboud Universiteit Nijmegen, Instituut voor leraar en school
- VO-Raad. Scholenopdekaart.nl. Geraadpleegd op 1-12-2015 en op 20-6-2016.

Bijlagen

Bijlage I Resultaten stellingen over Klassieke Talen

a. Theresialyceum

8. Hieronder volgen stellingen over het vak Latijn. Geef aan in welke mate je het oneens of eens bent met de stelling.

Question	Helemaal oneens	Beetje oneens	Beetje eens	Helemaal eens	Totaal	Gemiddelde
1. Ik vind het vak Latijn nuttig	5	19	51	22	97	2.93
2. Ik vind het vak Latijn interessant	9	18	49	21	97	2.85
3. Ik vind het vak Latijn leuk	11	33	40	13	97	2.57
Statistic		Ik vind het vak Latijn nuttig	Ik vind het vak Latijn interessant	Ik vind het vak Latijn leuk		
Min Value		1	1	1		
Max Value		4	4	4		
Mean		2.93	2.85	2.57		
Variance		0.63	0.76	0.75		
Standard Deviation		0.79	0.87	0.86		
Total Responses		97	97	97		

9. Hieronder volgen stellingen over het vak Grieks. Geef aan in welke mate je het oneens of eens bent met de stelling.

Question	Helemaal oneens	Beetje oneens	Beetje eens	Helemaal eens	Totaal	Gemiddelde
1. Ik vind het vak Grieks nuttig	12	23	50	12	97	2.64
2. Ik vind het vak Grieks interessant	5	24	46	22	97	2.88
3. Ik vind het vak Grieks leuk	8	35	40	14	97	2.62
Statistic		Ik vind het vak Grieks nuttig	Ik vind het vak Grieks interessant	Ik vind het vak Grieks leuk		
Min Value		1	1	1		
Max Value		4	4	4		
Mean		2.64	2.88	2.62		
Variance		0.73	0.67	0.70		
Standard Deviation		0.86	0.82	0.83		
Total Responses		97	97	97		

10. Bij de volgende stellingen wordt gevraagd naar het beeld dat je ouder(s)/verzorger(s) heeft/hebben van de Klassieke Talen (Latijn en Grieks). Hierbij vul je de mening in die deze persoon/personen volgens jou heeft/hebben. Deze stellingen mag je dus naar eigen inzicht invullen

Question	Helemaal oneens	Beetje oneens	Beetje eens	Helemaal eens	Totaal	Gemiddelde
1. Mijn ouder(s)/verzorger(s) vindt/vinden Latijn nuttig	3	8	41	45	97	3.32
2. Mijn ouder(s)/verzorger(s) vindt/vinden Latijn interessant	7	18	46	26	97	2.94
3. Mijn ouder(s)/verzorger(s) vindt/vinden Grieks nuttig	7	17	51	22	97	2.91
4. Mijn ouder(s)/verzorger(s) vindt/vinden Grieks interessant	8	19	48	22	97	2.87

Statistic	Mijn ouder(s)/verzorger(s) vindt/vinden Latijn nuttig	Mijn ouder(s)/verzorger(s) vindt/vinden Latijn interessant	Mijn ouder(s)/verzorger(s) vindt/vinden Grieks nuttig	Mijn ouder(s)/verzorger(s) vindt/vinden Grieks interessant
Min Value	1	1	1	1
Max Value	4	4	4	4
Mean	3.32	2.94	2.91	2.87
Variance	0.57	0.75	0.69	0.74
Standard Deviation	0.76	0.86	0.83	0.86
Total Responses	97	97	97	97

11. Bij de volgende stellingen wordt gevraagd naar het beeld dat je mentor heeft van de Klassieke Talen (Latijn en Grieks). Hierbij vul je de mening in die deze persoon volgens jou heeft. Deze stellingen mag je dus naar eigen inzicht invullen

Question	Helemaal oneens	Beetje oneens	Beetje eens	Helemaal eens	Totaal	Gemiddelde
1. Mijn mentor vindt Latijn nuttig	9	19	40	29	97	2.92
2. Mijn mentor vindt Latijn interessant	13	26	41	17	97	2.64
3. Mijn mentor vindt Grieks nuttig	7	23	43	24	97	2.87
4. Mijn mentor vindt Grieks interessant	12	28	40	17	97	2.64

Statistic	Mijn mentor vindt Latijn nuttig	Mijn mentor vindt Latijn interessant	Mijn mentor vindt Grieks nuttig	Mijn mentor vindt Grieks interessant
Min Value	1	1	1	1
Max Value	4	4	4	4
Mean	2.92	2.64	2.87	2.64
Variance	0.87	0.86	0.76	0.84
Standard Deviation	0.93	0.93	0.87	0.91
Total Responses	97	97	97	97

12. Bij de volgende stellingen wordt gevraagd naar het beeld dat andere docenten (niet je mentor en de docenten Klassieke Talen) hebben van de Latijn en Grieks. Hierbij vul je de mening in die deze personen volgens jou hebben. Deze stellingen mag je dus naar eigen inzicht invullen.

Question	Helemaal oneens	Beetje oneens	Beetje eens	Helemaal eens	Totaal	Gemiddelde
1. Mijn andere docenten vinden Latijn nuttig	4	18	56	19	97	2.93
2. Mijn andere docenten vinden Latijn interessant	8	20	59	10	97	2.73
3. Mijn andere docenten vinden Grieks nuttig	8	26	55	8	97	2.65
4. Mijn andere docenten vinden Grieks interessant	11	24	56	6	97	2.59

Statistic	Mijn andere docenten vinden Latijn nuttig	Mijn andere docenten vinden Latijn interessant	Mijn andere docenten vinden Grieks nuttig	Mijn andere docenten vinden Grieks interessant
Min Value	1	1	1	1
Max Value	4	4	4	4
Mean	2.93	2.73	2.65	2.59
Variance	0.55	0.57	0.56	0.60
Standard Deviation	0.74	0.76	0.75	0.77
Total Responses	97	97	97	97

Opvallende zaken bij de 55 respondenten die Latijn en/of Grieks volgen:

Stelling	Aantal respondenten dat het niet eens is met de stelling (van de 55 respondenten die Latijn en/of Grieks volgen)
ik vind het vak Latijn nuttig	6
ik vind het vak Grieks nuttig	15 (van wie 4 het ook oneens waren met dezelfde stelling over Latijn)
mijn ouders vinden Latijn nuttig	5
mijn ouders vinden Grieks nuttig	11
mijn mentor vindt Latijn nuttig	13
mijn mentor vindt Grieks nuttig	13
mijn andere docenten vinden latijn nuttig	6
mijn andere docenten vinden Grieks nuttig	15

b. Andere school

7. CHC: Hieronder volgen stellingen over het vak Latijn. Geef aan in welke mate je het oneens of eens bent met de stelling.

Question	Helemaal oneens	Beetje oneens	Beetje eens	Helemaal eens	Totaal	Gemiddelde
1. Ik vind het vak Latijn nuttig	3	2	13	3	21	2.76
2. Ik vind het vak Latijn interessant	2	2	11	6	21	3.00
3. Ik vind het vak Latijn leuk	3	0	13	5	21	2.95

Statistic	Ik vind het vak Latijn nuttig	Ik vind het vak Latijn interessant	Ik vind het vak Latijn leuk
Min Value	1	1	1
Max Value	4	4	4
Mean	2.76	3.00	2.95
Variance	0.79	0.80	0.85
Standard Deviation	0.89	0.89	0.92
Total Responses	21	21	21

8. CHC: Hieronder volgen stellingen over het vak Grieks. Geef aan in welke mate je het oneens of eens bent met de stelling.

Question	Helemaal oneens	Beetje oneens	Beetje eens	Helemaal eens	Totaal	Gemiddelde
1. Ik vind het vak Grieks nuttig	3	6	8	4	21	2.62
2. Ik vind het vak Grieks interessant	3	3	7	8	21	2.95
3. Ik vind het vak Grieks leuk	5	4	5	7	21	2.67

Statistic	Ik vind het vak Grieks nuttig	Ik vind het vak Grieks interessant	Ik vind het vak Grieks leuk
Min Value	1	1	1
Max Value	4	4	4
Mean	2.62	2.95	2.67
Variance	0.95	1.15	1.43
Standard Deviation	0.97	1.07	1.20
Total Responses	21	21	21

9. CHC: Bij de volgende stellingen wordt gevraagd naar het beeld dat je ouder(s)/verzorger(s) heeft/hebben van de Klassieke Talen (Latijn en Grieks). Hierbij vul je de mening in die deze persoon/personen volgens jou heeft/hebben. Deze stellingen mag je dus naar eigen inzicht invullen.

Question	Helemaal oneens	Beetje oneens	Beetje eens	Helemaal eens	Totaal	Gemiddelde
1. Mijn ouder(s)/verzorger(s) vindt/vinden Latijn nuttig	3	3	10	5	21	2.81
2. Mijn ouder(s)/verzorger(s) vindt/vinden Latijn interessant	2	5	10	4	21	2.76
3. Mijn ouder(s)/verzorger(s) vindt/vinden Grieks nuttig	3	5	11	2	21	2.57
4. Mijn ouder(s)/verzorger(s) vindt/vinden Grieks interessant	3	5	9	4	21	2.67

Statistic	Mijn ouder(s)/verzorger(s) vindt/vinden Latijn nuttig	Mijn ouder(s)/verzorger(s) vindt/vinden Latijn interessant	Mijn ouder(s)/verzorger(s) vindt/vinden Grieks nuttig	Mijn ouder(s)/verzorger(s) vindt/vinden Grieks interessant
Min Value	1	1	1	1
Max Value	4	4	4	4
Mean	2.81	2.76	2.57	2.67
Variance	0.96	0.79	0.76	0.93
Standard Deviation	0.98	0.89	0.87	0.97
Total Responses	21	21	21	21

10. CHC: Bij de volgende stellingen wordt gevraagd naar het beeld dat je mentor heeft van de Klassieke Talen (Latijn en Grieks). Hierbij vul je de mening in die deze persoon volgens jou heeft. Deze stellingen mag je dus naar eigen inzicht invullen.

Question	Helemaal oneens	Beetje oneens	Beetje eens	Helemaal eens	Totaal	Gemiddelde
1. Mijn mentor vindt Latijn nuttig	0	1	13	7	21	3.29
2. Mijn mentor vindt Latijn interessant	0	5	13	3	21	2.90
3. Mijn mentor vindt Grieks nuttig	0	1	14	6	21	3.24
4. Mijn mentor vindt Grieks interessant	0	5	13	3	21	2.90

Statistic	Mijn mentor vindt Latijn nuttig	Mijn mentor vindt Latijn interessant	Mijn mentor vindt Grieks nuttig	Mijn mentor vindt Grieks interessant
Min Value	2	2	2	2
Max Value	4	4	4	4
Mean	3.29	2.90	3.24	2.90
Variance	0.31	0.39	0.29	0.39
Standard Deviation	0.56	0.62	0.54	0.62
Total Responses	21	21	21	21

11. CHC: Bij de volgende stellingen wordt gevraagd naar het beeld dat andere docenten (niet je mentor en de docenten Klassieke Talen) hebben van de Latijn en Grieks. Hierbij vul je de mening in die deze personen volgens jou hebben. Deze stellingen mag je dus naar eigen inzicht invullen.

Question	Helemaal oneens	Beetje oneens	Beetje eens	Helemaal eens	Totaal	Gemiddelde
Mijn andere docenten vinden Latijn nuttig	0	5	15	1	21	2.81
Mijn andere docenten vinden Latijn interessant	0	7	12	2	21	2.76
Mijn andere docenten vinden Grieks nuttig	0	6	14	1	21	2.76
Mijn andere docenten vinden Grieks interessant	0	8	11	2	21	2.71

Statistic	Mijn andere docenten vinden Latijn nuttig	Mijn andere docenten vinden Latijn interessant	Mijn andere docenten vinden Grieks nuttig	Mijn andere docenten vinden Grieks interessant
Min Value	2	2	2	2
Max Value	4	4	4	4
Mean	2.81	2.76	2.76	2.71
Variance	0.26	0.39	0.29	0.41
Standard Deviation	0.51	0.62	0.54	0.64
Total Responses	21	21	21	21

Bijlage II**Verschillen Theresialyceum - andere school bij de stellingen over Klassieke Talen**

Stelling	Gemiddelde Theresialyceum	Gemiddelde CHC
ik vind het vak Latijn nuttig	<u>2.93</u>	2.76
ik vind het vak Latijn interessant	2.85	<u>3.00</u>
ik vind het vak Latijn leuk	2.57	<u>2.95</u>
ik vind het vak Grieks nuttig	<u>2.64</u>	2.62
ik vind het vak Grieks interessant	2.88	<u>2.95</u>
ik vind het vak Grieks leuk	2.62	<u>2.67</u>
mijn ouders vinden het vak Latijn nuttig	<u>3.32</u>	2.81
mijn ouders vinden het vak Latijn interessant	<u>2.94</u>	2.76
mijn ouders vinden het vak Grieks nuttig	<u>2.91</u>	2.57
mijn ouders vinden het vak Grieks interessant	<u>2.87</u>	2.67
mijn mentor vindt het vak Latijn nuttig	2.92	<u>3.29</u>
mijn mentor vindt het vak Latijn interessant	2.64	<u>2.90</u>
mijn mentor vindt het vak Grieks nuttig	2.87	<u>3.24</u>
mijn mentor vindt het vak Grieks interessant	2.64	<u>2.90</u>
mijn andere docenten vinden het vak Latijn nuttig	<u>2.93</u>	2.81
mijn andere docenten vinden het vak Latijn interessant	2.73	<u>2.76</u>
mijn andere docenten vinden het vak Grieks nuttig	2.65	<u>2.76</u>
mijn andere docenten vinden het vak Grieks interessant	2.59	<u>2.71</u>

Bijlage III: Resultaten open vraag over de keuze voor Latijn en/of Grieks

a. Theresialyceum.

Keuze voor Latijn en Grieks in de tweede klas

🟡 = interessant / leuk (te vinden in 54 responsen)

🟢 = uitdaging / iets extra's / er uit halen wat er in zit (te vinden in 25 responsen)

🟡 = handig (voor later) / vervolgstudie/ baan (te vinden in 31 responsen)

🔴 = IKC (genoemd in 7 responsen)

🟡 = invloed van derden (te vinden in 15 responsen)

🟡 = gymnasium als doel (te vinden in 7 responsen)

Ik heb ervoor gekozen om Klassieke Talen te volgen in de tweede klas, omdat....

1. Het me **interessant** leek en **leuk** om te leren.
2. Ik later **dierenarts** wil worden, en je er op zich dan wel wat aan hebt als je goed Latijn kan. Voorderest vindt ik Latijn gewoon een **prachtige** taal, en Grieks had **mijn aandacht getrokken** omdat het een heel apart alfabet heeft.
3. Ik het heel **interessant** vond
4. Ik dacht dat het **leuk** was en het leek me nuttig om **geneeskunde** te gaan studeren
5. Het mij **interessant** leek vooral de mythologie /
6. Het misschien wel **nuttig** was en ik graag talen leerde.
7. **Mijn broer** ook Latijn deed en het heel erg **handig** is, omdat veel woorden die we in moderne talen gebruiken van het Latijn overgenomen zijn. Ook was ik (en ben ik) erg goed in Engels, en omdat ik veel Engelse woorden kende zou Latijn ook makkelijker zijn, omdat ik sommige woorden zou herkennen.
8. Het me **interessant** leek en ik wilde een certificaat. Dat lukte me niet
9. Dat mij een **leuk** vak leek en ik mij graag wilde verdiepen in de latijnse en griekse cultuur
10. Ik toe was aan wat **extra uitdaging** en het later makkelijk kon zijn bij mijn **vervolgopleiding**.
11. ik graag **gymnasium** wilde doen. Ook vormden de Klassieke Talen als extra vak een **uitdaging**.
12. Ik alles van **mijn ouders** moest uitproberen en ik daar eigenlijk wel achter stond
13. Het mij **interessant** leek en je er veel van leert
14. Ik **iets extra's** wilde doen om te laten zien dat ik het kon en het certificaat me aansprak
15. Het me **nuttig** leek
16. Mij het wel **leuk** leek
17. Iedereen onze **familie** dat heeft gedaan en omdat het me **leuk** leek
18. ik **ikc** erg leuk gevonden had
19. Ik neem mij zelf altijd voor om het bovenste uit mezelf te halen. Elke kans die ik krijg om **iets extra's** buiten mijn normale curriculum grijp ik met beide handen aan. Zo ook dus Latijn en Grieks. Ook leek het mij erg handig om er wel wat vanaf te weten als je bijvoorbeeld op vakantie loopt en een latijnse tekst in een oud gebouw kan vertalen. Ik vond dat erg **leuk** en wilde dat ook graag. Daarom heb ik voor Latijn en Grieks gekozen. Het liefste had ik Latijn er gewoon bij gehouden maar helaas moest ik keuzes maken... Wat ik echt heel vervelend vind want het liefst doe ik het allemaal! Maar dit kon niet. Ik heb nu wel Chinees, ik moest kiezen tussen de taal van het verleden of de taal van de toekomst. En toen heb ik voor de taal van de toekomst, Chinees, gekozen. Ik hoop dat u hier iets aan heeft.
20. Het kan
21. Omdat ik dacht dat het **nuttig** was en **interessant**.

22. Ik iets extra's wilde doen en het gymnasium me leuk leek.
23. Ik iets nieuws wilde proberen, talen interessant vind en meer wilde leren over de Griekse en Romeinse cultuur
24. IK mij nieuwsgierig had gemaakt
25. mijn ouders dat een goed idee vonden
26. ik er graag een uitdaging bij wilde en dit mij leuk en nuttig leek.
27. Verrijking /
28. Ik wilde doen wat ik kon en het interessant vond om te zien hoe de taal in elkaar zit
29. Ik A-advies had
30. Het me interessant leek en ik meer over de cultuur wilde weten.
31. Het me een verrijking leek en omdat ik vanaf de basisschool af al graag het gymnasium wilde doen.
32. Ik het handig is voor mijn vervolgstudie is en het me ook interessante vakken lijken.
33. Ik vanaf groep 3 al gymnasium wilde doen.
34. mij het een nuttig vak leek en omdat de Griekse en Romeinse cultuur mij interessant leken
35. Ik het interessant en goed vond voor de toekomst.
36. Ik denk dat het later handig is om Grieks en Latijn te kunnen, voor mijn studie of om andere vreemde talen te leren
37. Ik het tof vond
38. Mijn punten goed waren in de eerste en omdat het mij interessant leek
39. Ik het kon, en ik IK had gevolgd. Ik wilde kijken of het iets voor mij was, of ik er goed in was en of ik het leuk vond. Ik had namelijk van verschillende mensen gehoord dat als dat zo was, het mij zou kunnen helpen bij andere talen.
40. ik dacht dat ik daar later profijt van zou hebben
41. Ik een uitdaging zocht naast het standaard curriculum.
42. het me erg interessant leek, ik nieuwsgierig was naar wat het precies zou zijn en ik meer uitdaging wilde.
43. ik wilde kijken of ik het leuk vond. Mijn beide zussen hadden het ook gedaan en mijn ouders hebben allebei gymnasium gedaan, dus zij wilden ook graag dat ik het ging proberen.
44. Mijn ouders het aanraden en de rest van mijn familie het heeft gevolgd
45. Omdat het mij heel makkelijk af ging in klas 1. / Ik hierdoor meer uitdaging kon krijgen. / En ik geschiedenis heel interessant vond.
46. Onderscheiding van anderen
47. Het mij interessant leek.
48. ik graag mijn gymnasiumdiploma wil en mijn tijd op school nuttig wil gebruiken
49. Ik wilde weten wat het inhield
50. Ik een gymnasium diploma wilde
51. Ik dacht dat ik het later nodig had voor mijn studie, dit bleek uiteindelijk niet zo te zijn. Alsnog vind ik het een interessant vak
52. Ik de mythes erg leuk vind, en het ook leuk vind om hun cultuur te leren kennen
53. Omdat het me handig leek voor mijn beroep later
54. Ik het interessant vond.
55. Ik dacht dat het nuttig was, en ook leuk.
56. Ik het toe interessant vond + het me handig leek voor een studie medicijnen/geneeskunde /
57. Ik het toen wel interessant vond en ik dacht dat ik wel wat extra's aan kon
58. Mijn tante in Griekenland heeft gewoond en het leek me leuk om een beetje latijn en grieks te kunnen
59. HET KAN, YOLO, DAMN DANIEL
60. Dat het eerste jaar was waarin je echt Grieks en Latijn kon volgen, en dat wilde ik sowieso een

- jaar gedaan hebben.
61. Ik heb er niet voor gekozen omdat ik niet zo goed ben in talen en beter ben in wiskunde en natuurkunde enzo.
62. ik het nuttig vond en omdat ik geen bijles nodig had. Ook vond ik de andere extra vakken minder interessant.
63. Ik zag Latijn en Grieks als de meest uitdagende extra vakken. Het leek de vanzelfsprekende volgende stap voor een leerling die het standaard curriculum met gemak doorliep.
64. Het me leuk leek om extra stof te krijgen en het me interessant leek
65. Ik had advies A (Grieks, Latijn en een extra vak). Ik wilde ook gebruik maken van mijn advies. Verder leken Grieks en Latijn mij interessant.
66. mijn zussen ook Grieks en Latijn hadden en er enthousiast over waren
67. Het vak me interesseerde en ik het gevoel had dat ik er in de toekomst iets uit kon halen.
68. het me een uitdaging leek en handig voor later.
69. IK MOEST
70. Het later goed op je cv staat en het je kan helpen bij je studie
71. Het mij erg leuk leek. Ook leek mij dit voor mijn vervolgopleiding erg interessant.
72. ik graag iets extra's wilde en breed geïnteresseerd ben. Ook heeft mijn moeder Latijn als examenvak gevolgd, dus zo heb ik het een beetje mee gekregen. Verder vond ik IKC erg leuk in het 1e jaar dus zo was ik gemotiveerd om voor Latijn en Grieks te kiezen.
73. Ik het leuker vond dan de andere keuzevakken en het me heel erg leuk en interessant leek. En ik wilde (ik weet het nu niet meer zeker) dokter worden en dan leken me die vakken (vooral Latijn) mij handig.
74. Niet gekozen
75. Het me interessant leek en ik een gymnasium advies had gekregen van de basisschool en omdat mijn ouders me aanmoedigden om het te doen.
76. Ik later graag verloskundige wil worden en het wel handig kan zijn om dan een beetje latijn te kunnen
77. Ik de keuze tussen gymnasium en atheneum nog open wilde houden
78. Ik niet echt weet wat ik later wil. ik dacht als ik het hoogste niveau doe kan ik nog alle kanten op
79. het me door IKC erg leuk leek en omdat ik erg van de mythes houd.
80. ik twijfelde eerst omdat ik dacht dat het wel nuttig maar niet leuk zou zijn en mijn ouders zeiden dat ik het maar wel moest doen
81. ik het IKC vorig jaar heel erg interessant vond en toen ik de kans had om grieks en latijn te volgen deed ik dat ook omdat ik vooral latijn heel erg leuk vind en best wel nuttig maar grieks is een beetje minder praktisch maar wel heel interessant
82. ik dacht dat het nuttig zou zijn voor mijn studie later. En ik was redelijk geïnteresseerd in de cultuur door de IKC lessen die ik eerder gevolgd had. Maar vooral voor mijn studie.
83. ik het leuk en interessant vond.
84. ik dacht dat het een goede extra uitdaging was en het leek me interessant.
85. Mijn vader me stimuleerde om deze vakken te volgen en ik geïnteresseerd was in de klassieke culturen.
86. ik gymnasium wil doen
87. ik IKC leuk vond.
88. Ik het leuk vond
89. het leek me interessant en leuk en goed voor later / ik wilde gymnasium doen
90. Het heel handig is voor later aangezien ik iets in de medische sector wil gaan doen. En ik wel nieuwsgierig was en het me eigenlijk wel leuk leek
91. Je als gymnasiast meer keuze hebt aan studies en aan banen. En als je het toch kan, waarom dan niet?

92. Ik een goede leerling was en graag alles eruit wilde halen wat erin zat.
93. ik benieuwd was naar de talen en de cultuur
94. ik het een leuk en interessant vak vind
95. Mijn broer deed het ook en ik had er wel interesse in mede door zijn verhalen
96. het mij een goede aanvulling op mijn rooster leek en omdat mijn ouders dat wilden.
97. Ik extra vakken wilde volgen. Die mogelijkheid was er, dus die greep ik aan.

Keuze voor Latijn en/of Grieks in de derde klas

🟡 = interessant / leuk (te vinden in 13 reacties)

🟢 = uitdaging / iets extra's / er uit halen wat er in zit (te vinden in 2 reacties)

🟠 = gymnasium handig (voor later) / vervolgstudie/ baan (te vinden in 11 reacties)

🔴 = certificaat (te vinden in 10 reacties)

🟣 = invloed van derden (te vinden in 1 reactie)

⚪ = zonde om na 1 jaar te stoppen / toch nog een jaar proberen / goede cijfers in de 2e (te vinden in 8 reacties)

1. Ik een **certificaat** wilden /
2. Ik m'n **certificaat** wilde halen
3. Ik mijn **certificaat** wilde halen
4. Ik graag **gymnasium** wil gaan doen
5. Ik het **nuttig** vond en ik kreeg een **certificaat**.
6. Ik graag met Latijn verder wilde gaan om mijn **certificaat** in ieder geval te halen en daarna waarschijnlijk in de bovenbouw er mee door te gaan om mijn **gymnasium diploma** te halen.
7. Ik **goede cijfers** haalde in de tweede klas en omdat ik het nog steeds **leuk en interessant** vond
8. ik het graag met een **certificaat** wilde afronden.
9. Ik latijn helemaal niet **leuk** vond maar Grieks **wel** omdat ik de cultuur **interessant** vond en het leuk vond dat de letters anders waren.
10. Grieks heb ik laten vallen omdat ik het erg lastig vond, Latijn ben ik blijven volgen omdat ik het nog **interessant** vond
11. Nog steeds **nuttig** en ik was er **goed** in.
12. Ik het **leuk** vond
13. Ik koos voor Grieks, hier stond ik het hoogst voor en ik vind de letters **leuk**
14. Ik heb alleen nog Latijn gevolgd in de derde klas. Aan het eind van de tweede ging het niet zo goed met Latijn maar ik besloot heb **toch nog een jaartje te proberen**. Aan het eind van de 3de klas zou ik dan een **certificaat** krijgen, ondanks dat dit niet officieel geldig is, was het voor mij zelf wel een geldig bewijs. Al was het alleen om het gevoel te bevestigen dat ik niet alles voor niks gedaan had.
15. **Ik het nog een jaar wou proberen /**
16. **Ik er niet na 1 jaar mee wilde stoppen**
17. Ik het nog **interessant** vond
18. Ik een **certificaat** zou krijgen, en ik dan toch nog een extra jaar Latijn had gehad
19. Ik in het tweede leerjaar **wel door wilde gaan met een van de twee**, maar niet allebei. Grieks had een ander alfabet **wat me erg aantrok**. Voor Latijn moesten we toen erg veel rijtjes leren.
20. Ik vond uiteindelijk Grieks minder leuk, omdat het moeilijker dan Latijn ging worden. Uiteindelijk ben ik na de 3e ook gestopt met Latijn, omdat de **leraar** zei dat we er ongeveer 24+ uur Thuis in zouden steken voor het eindexamen.
21. ik een **certificaat** wilde krijgen. Ook overwoog ik toen nog **om door te gaan met Latijn in de bovenbouw**.
22. Ik zag Latijn als het meest **uitdagende** vak binnen de keuzemogelijkheden van de extra vakken. Bovendien wilde ik de mogelijkheid om **Latijn in de bovenbouw** te kiezen nog niet uitsluiten.
23. het ging me **in de tweede wel goed** af en het leek me **handig** om te volgen voor de toekomst.
24. Het goed op je cv staat en het **handig** is bij je studie
25. Zie vorig jaar. **respondent 71 = Het mij erg leuk leek. Ook leek mij dit voor mijn vervolgopleiding erg interessant.**
26. ik vond Latijn erg **leuk** dus vandaar dat ik daar mee door ben gegaan. Ik vond Grieks niet zo leuk

- en ik was er niet zo goed in dus vandaar dat ik daar niet mee door ben gegaan. Ook denk ik dat Latijn meer leeft dan Grieks, dus dat het ook **nuttiger** is om met Latijn verder te gaan.
27. ik de keuze tussen **gymnasium** en atheneum nog open wilde houden
 28. ik heb in de derde Grieks laten vallen en ben doorgedaan met Latijn. Ik wilde wel doorgaan met een klassieke taal, omdat ik dit nog steeds als een **uitdaging** zag, maar omdat ik het drukker kreeg heb ik Grieks laten vallen.
 29. Ik het nog steeds **interessant en leuk** vond
 30. iki graag mijn **certificaat** wilde, ik het vrij **interessant** vond en mijn cijfers wel okay waren
 31. ik het vak **leuk en interessant** vind
 32. Het erg **goed** ging in de tweede en ik het nog steeds **leuk** vond /

Keuze voor Latijn en/of Grieks in de bovenbouw

👉 = interessant / leuk (te vinden in 11 reacties)

👉 = uitdaging / iets extra's / er uit halen wat er in zit (te vinden in 5 reacties)

👉 = diploma / handig (voor later) / vervolgstudie/ baan (te vinden in 14 reacties)

👉 = geen andere vreemde taal (te vinden in 3 reacties)

👉 = invloed van derden (te vinden in 1 reactie)

👉 = zonde om te stoppen / goede cijfers (te vinden in 7 reacties)

1. Ik dan geen andere moderne vreemde taal hoefde te volgen. In de derde was ik best goed in Latijn en minder enthousiast voor Frans en Duits, dus dit was de perfecte oplossing. En het staat natuurlijk ook leuk op je cv.
2. Het praktisch vond voor mijn vervolgopleiding.
3. ik in Grieks een grote uitdaging zag en al vanaf de basisschool het eindexamen Grieks wilde maken. Ook leken mij de Griekse teksten leuk om te lezen, vooral Griekse mythologie interesseerde mij zeer.
4. Het goed staat op mijn eindexamenlijst voor mijn studie
5. Ik dacht dat het handig zou zijn voor mijn vervolgopleiding.
6. ik in de eerste plaats een gymnasiumdiploma wilde behalen, dat heeft voor mij altijd een voorkeur genoten boven (slechts) een atheneumdiploma. Ook had ik de ambitie om rechten te gaan studeren, waar Latijn zeker handig voor is. Daarbij merkte ik dat mede door Latijn het leren van modern vreemde talen, zowel op school (Frans) als buiten school (Italiaans), me makkelijker af ging dan voorheen. Latijn opende dus deuren voor me om gemakkelijker mijn horizon te verbreden.
7. De klassieke talen en culturen mij vele malen interessanter leken dan de Franse of Duitse.
8. Ik Grieks een erg leuk vak vind, ik vind het erg leerzaam. Mijn Frans en Duits waren ook allebei slechter en die vond ik allebei absoluut niet leuk. Ook geeft Grieks me nog een beetje uitdaging.
9. ik latijn oprecht de leukste vreemde taal vond. Verder vind ik het een uitdagende taal. Ik vind het ook interessant om te weten wat de mensen van zolang geleden hebben opgeschreven en dus wat er toen speelde en wat er toen belangrijk was. Verder heeft het afronden van het gymnasium ook wel redelijk aanzien... Dat is ook altijd wel leuk.
10. Ik al 2 jaar lang er tijd in had gestoken. / En ik dan ook een gymnasiumdiploma wilde, anders zou alle moeite voor niets zijn geweest. / Verder had in klas 3 een geweldige docente voor grieks, die heeft me enthousiast gemaakt voor het vak. Zij kon zo spannend vertellen dat de griekse verhalen me het leuks leken.
11. ik nog steeds mijn gymnasiumdiploma wil en Latijn ook wel leuk vind, want elke zin is een puzzeltje
12. Ik het anders zonde vond omdat ik al 2 jaar heb gehad. En omdat ik iets met geneeskunde wil doen
13. Het me wel handig leek voor later en ik vond Grieks toch wel leuk.
14. Ik het gevoel had dat ik er wat aan zou hebben, het een leuk vak vond en me goed afging.
15. Ik het leuk en interessant vond.
16. Ik vond het nog steeds handig voor mijn vervolgopleiding. En er was voor mij geen reden om te stoppen, aangezien het vak niet vervelend is om te volgen.
17. Grieks in de tweede en derde klas leuk vond.
18. Ik graag zo veel mogelijk hooi op mijn vork wilde nemen /
19. ik het beter kon dan andere vakken.
20. Ik toch al met Grieks bezig was, en ik wilde het afmaken voor de rest van mijn schoolcarrière. Bovendien staat het woordje gymnasium leuk op je diploma.

Keuze om te stoppen met Latijn en Grieks na de tweede klas

- ☐ = niet interessant / leuk (te vinden in 5 reacties)
- ☐ = anders dan verwacht (te vinden in 3 reacties)
- ☐ = te moeilijk / te veel uren (te vinden in 5 reacties)
- ☐ = invloed van derden (te vinden in 2 reacties)
- ☐ = geen motivatie meer (te vinden in 2 reacties)

1. Ik niet gemotiveerd genoeg was. Ik zou nu zo graag weer latijn oppakken maar het kan niet meer
2. Ik het niet zo leuk vond en het was te moeilijk/te veel naast de andere vakken
3. Omdat ik genoeg andere talen had, en die dus liever had
4. Ik door grieks en latijn minder presteerde bij andere vakken en ik toch nog graag een keer cum laude over wilde gaan. Dit zou niet mogelijk zijn geweest als ik latijn en grieks had gehouden. Bovendien ben ik erg slecht in leesteksten en ik wist dat daar de nadruk in de bovenbouw kwam te liggen
5. Ik er geen zin meer in had
6. Door de manier van lesgeven van het vak mijn interesse verloren was gegaan
7. Ik het niet leuk vond in de tweede. Dus ik dacht in de derde zal het wel hetzelfde zijn.
8. Latijn en Grieks niet bij mij paste en het niet interessant/leuk genoeg vond om mee doorgegaan. Ook speelt het een rol dat ik Spaans gewoon veel leuker vond
9. Ik het niet kon en niet leuk vond
10. het kostte veel tijd, ik was er niet supergoed in en ik vond 1 leraar niet zo leuk
11. het me tegenviel
12. ik de vakken niet meer leuk vond en meer tussenuren wilde.
13. De vakken naar mijn mening te veel over de taal gingen en te weinig over de geschiedkundige culturen.

Keuze om te stoppen met Latijn en Grieks na de derde klas

1 = niet interessant / leuk genoeg / liever een ander vak (te vinden in 5 reacties)

2 = niet nodig in de toekomst / voor vervolgopleiding (te vinden in 6 reacties)

3 = te moeilijk / te veel uren (te vinden in 14 reacties)

4 = invloed van derden (te vinden in 5 reacties)

1. Ik er geen zin meer in had en liever andere vakken volgden
2. Ik een onvoldoende had in de derde
3. .
4. Ik liever Frans had dan Latijn. Verder werd er over de bovenbouw gesproken alsof er alleen nog maar vertaald zou worden. Dit vond ik nogal eentonig. Ik weet eigenlijk niet of dit zo is, maar zo werd over de bovenbouw gesproken. Daarnaast vond ik dat ik altijd erg veel huiswerk had voor Latijn in de 3e. Verder vond ik dat de leraar erg slecht les gaf en ik wist dat ik hem de rest van mijn schooljaren zou hebben. Ik vond zijn lessen saai. Het was gewoon 50 minuten zelfstandig werken en dat dan drie uur per week. Dat zag ik niet zitten.
5. Ik dacht dat het geen nut zou hebben voor mijn vervolgopleiding, en omdat ik andere vakken leuker en nuttiger vond en die dus koos (in mijn geval Chinese taal en cultuur).
6. ik andere interesses kreeg.
7. Latijn lastig begon te worden en ik liever andere vakken koos dan Latijn
8. Het kostte heel veel uur, ik kwam er achter dat het niet verplicht is bij studies, ik deed er minder voor en stond er minder goed voor.
9. de docent het me heeft afgeraden
10. Ik haalde voor alle proefwerken een onvoldoende, dit haalde ik met de so's op maar omdat ik slecht was in het vertalen leek het me beter het te laten vallen. Ook vind ik de cultuur niet interessant en zou ik het toch niet nodig hebben.
11. Ik het totaal niet leuk vond, en het kostte me erg veel moeite en tijd. Te veel naar mijn mening.
12. Het me te moeilijk leek en andere vakken hadden meer de voorkeur
13. Ik er niet goed in was, geen vooruitgang boekte en het me niet meer interesseerde
14. Ik er geen nut meer in zag
15. Het zou me veel tijd gaan kosten. Je zou meer dan 24+ uur moeten leren voor het vak, waar ik simpelweg geen zin in had. / Daarnaast stopte mijn enige vriend die Latijn volgde er ook mee. / Het kwam ook omdat mevr. Abbing wegging. Meneer Tuininga is een leuke leraar, alleen ik snapte de stof gewoon niet bij hem. Na een aantekening snapte ik nog steeds niet wat er eigenlijk in die aantekening stond. Mevrouw Abbing snapte veel beter wat leerlingen moeilijk vonden, en wat niet. Daardoor haalde ik bij Mevr. Abbing veel betere cijfers, en bij Tuininga wat minder en het kostte me ook veel meer moeite om Latijn te leren, wat bij mevr. Abbing niet was.
16. ik het nuttiger vond om een taal te leren die nog gesproken wordt (Frans).
17. Ik vond de andere vakken die in de bovenbouw gevolgd konden worden interessanter. Daarbij was mijn cijfer in de derde klas niet denderend te noemen.
18. het niet kon met mijn trainingsschema
19. het niet paste samen met alle anderen vakken die ik wilde volgen en omdat ik het niet nodig had voor mijn vervolgopleiding.
20. het niet nodig was voor een vervolgopleiding en ik dacht dat ik het daarmee te druk zou krijgen.
21. de leraar een hekel aan mij had en er was geen andere leraar Latijn op school
22. omdat ik steeds meer moeite had met het bijbenen en de stof begrijpen en omdat het niet zo klikt met de leraar
23. Ik bang was dat het dan te veel zou worden en mijn andere vakken eronder zouden gaan lijden /

b. Andere school.

Resultaten enquête 4^e klas andere school

Keuze voor het gymnasium in de eerste klas van de andere school (21 respondenten)

☑ = interessant / leuk (te vinden in 4 responsen)

☑ = uitdaging / iets extra's / er uit halen wat er in zit (te vinden in 19 responsen)

☑ = handig (voor later) / vervolgstudie/ baan (te vinden in 1 responsen)

☑ = invloed van derden (te vinden in 2 responsen)

☑ = gymnasium als doel (te vinden in 3 responsen)

1. Ik wel voor een uitdaging open stond en het leuk me erg interessant
2. Het me leuk leek extra uitdaging te krijgen en omdat we in de vijfde naar Rome gaan.
3. Ik op zoek was naar uitdaging en gymnasium had net dat beetje extra
4. Ik het aankon, een uitdaging
5. Ik het kon. Ik had daarnaast interesse in de klassieke oudheid.
6. het moest van mijn ouders.
7. Ik ik dacht "waarom ook niet, ik kan het altijd proberen." / En omdat we in de 5e klas naar Rome gaan.
8. Latijn me interessant leek en ik het wilde proberen.
9. Ik graag wat uitdaging zocht en een aantal vriendinnen van mij ook voor het gymnasium zijn gegaan. Ik mocht het ook doen om dat ik 550 had op de cito.
10. Het iets extra's was en het geen kwaad kon.
11. Het iets extra's was
12. Ik een goede uitdaging wilde en omdat het beter op je diploma staat. /
13. Ik Latijn wel wilde proberen.
14. Ik het aan zou kunnen en dacht: waarom niet?
15. ik in staat was om het gymnasium te doen. Ik wil het beste uit mezelf halen en gymnasium is simpelweg een hoger niveau dan atheneum.
16. Ik wist dat ik het aankon, dus had ik geen reden om het niet te proberen.
17. ik geen atheneum wilde doen, ik wilde iets "extra's".
18. Het leek me leuk
19. ik het aankon, en het de uitdaging waard zou zijn.
20. Ik Wilde kijken of ik het kon
21. ik heel goede cijfers op de basisschool haalde en dus het hoogste niveau ging doen

Keuze voor Latijn en/of Grieks in de bovenbouw van de andere school

18 van de 21 respondenten volgen Latijn en/of Grieks in de bovenbouw.

👉 = interessant / leuk (te vinden in 8 reacties)

👉 = uitdaging / iets extra's (te vinden in 1 reactie)

👉 = diploma / handig (voor later) / vervolgstudie/ baan (te vinden in 7 reacties)

👉 = geen andere vreemde taal (te vinden in 0 reacties)

👉 = invloed van derden (te vinden in 0 reacties)

👉 = zonde om te stoppen / goede cijfers (te vinden in 13 reacties)

Ik heb ervoor gekozen om Latijn en/of Grieks te volgen in bovenbouw, omdat...

1. Ik het leuk vind
2. Ik Latijn leuk vind. Ook wil ik het Gymnasium nu ik al zo ver ben afmaken.
3. Ik mijn gymnasiumdiploma wil halen en ik toch al 3 jaar latijn/grieks heb gehad dus het zou zonde zijn om het halverwege op te geven.
4. Ik het zonde vind ergens mee te stoppen waar ik aan begonnen bent
5. Latijn mij leuk, interessant en handig leek en niet voor Grieks omdat het zou overlappen met Latijn.
6. ik toch al 3 jaar op het gymnasium zat dus ik vond het zonde om te stoppen. Ook ben ik in de loop der jaren Grieks (en Latijn) leuker gaan vinden.
7. Ik Latijn leuk vind en ik mezelf vind falen als ik niet door ga met Latijn/ gymnasium.
8. Ik heel graag naar Rome wil en ik heb nu toch al zo lang hard gewerkt voor deze vakken dat ik het zonde vind om ze nu nog te laten vallen.
9. Ik al op de helft was en door wilde gaan om mijn certificaat te krijgen
10. Ik al 3 jaar bezig was en ik de andere 3 jaar wilde afmaken
11. Ik het nog steeds interessante vakken vind en het ook leuk vind. Bovendien kan ik het aan en is het handig bij je vervolgopleiding.
12. Ik mijn gymnasium af wilde ronden tot mijn examen.
13. ik het zeer interessant vind.
14. ik het al drie jaar "volgehouden" heb, dus was ik van mening om de laatste drie jaar ook nog te doen.
15. ik een doorzetter ben. Ik vind het zonde om na 3 jaar te stoppen en ik wilde mijn inzicht verder ontwikkelen. Ook is het (hopelijk) handig bij mijn vervolgopleiding.
16. Het nog steeds goed ging en ik geen duidelijke reden had om te stoppen met Latijn. Grieks daarentegen vond ik stom.
17. Ik niet wilde stoppen nu ik toch al bijna klaar ben
18. ik er goed in ben en wel leuk vind